

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Τα στερεότυπα των δυο φύλων στον κινηματογράφο»

Συγγραφή: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΑΧΜΑΤΖΙΔΗΣ

Εφαρμογή: ΕΛΕΝΗ ΓΟΥΛΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο

Εφαρμογή σεναρίου

Ελένη Γούλα

Δημιουργία σεναρίου

Δημήτρης Ταχματζίδης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Πειραματικό Λύκειο Αγίων Αναργύρων

Χρονολογία

Από 03-12-2014 έως 19-12-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ:

Σχολικό Εγχειρίδιο: «Έκφραση – Έκθεση, Τεύχος Α΄ Γενικό Λύκειο»

Θεματική Ενότητα: ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

Διδακτική Ενότητα: VII. Οργάνωση του λόγου (σελ. 66)

1. Οργάνωση του λόγου και η πειθώ (σελ. 69)
2. Οργάνωση του λόγου και το επιχείρημα (σελ. 70)
3. Οργάνωση του λόγου και η αιτιολόγηση (σελ. 73)

Θεματική Ενότητα: Ο ΛΟΓΟΣ (σελ. 91)

Διδακτική Ενότητα: Ι. Προφορικός και γραπτός λόγος:

1. Επισημαίνω τα στοιχεία της ομιλίας (σελ. 92)
2. α) Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος ως μέσα επικοινωνίας (σελ. 96), (γ) Απροσχεδιαστος και προσχεδιασμένος λόγος (σελ. 99-103), (ε) Το φανερό και το λανθάνον νόημα (σελ. 105)

Διδακτική Ενότητα: ΙΙ. Διάλογος:

1. Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση σχετικά με την εφηβεία (σελ. 122)
2. Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση σχετικά με την αγάπη και με τον έρωτα (σελ. 131)

Θεματική Ενότητα: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ (σελ. 139)

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ:

Θεματική ενότητα: Τα φύλα στη λογοτεχνία

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής ζώνης

Ιστορία

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

Έξι (6) διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Από τις προϋποθέσεις που έθετε το σενάριο, κατά την εφαρμογή τηρήθηκαν:

- Η εξοικείωση του εκπαιδευτικού με τη λειτουργία των μαθητών σε ομάδες.
- Η εξοικείωση του εκπαιδευτικού με θέματα ρητορικής και ψυχολογίας του λόγου (discursive psychology) και με θέματα φυλετικών σπουδών (gender studies), φεμινιστικού κινήματος και θεμάτων ισότητας των δύο φύλων.
- Οι σχετικές δεξιότητες που αφορούσαν στη χρήση Η/Υ δεν ασκήθηκαν στον βαθμό που απαιτούσε το σενάριο επειδή α) Το εργαστήριο πληροφορικής δεν ήταν διαθέσιμο την περίοδο που υλοποιήθηκε το σενάριο και β) δεν εφαρμόστηκε η τελευταία φάση του σεναρίου που απαιτούσε ασύγχρονη εκπαίδευση

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Δημήτρης Ταχματζίδης, Τα στερεότυπα των δυο φύλων στον κινηματογράφο, Νεοελληνική γλώσσα Α΄ Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εφαρμογή, αξιοποιώντας την αρχή της βιωματικότητας, προσπάθησε να θίξει θέματα ισότητας των δύο φύλων και στερεοτύπων για να παρουσιάσει στους μαθητές την έννοια της σκοπιμότητας που καλύπτεται πίσω από τις λεκτικές της αναπαραστάσεις (με βασικότερη το επιχείρημα). Χρησιμοποιώντας τις διακρίσεις που γίνονται εις βάρος των δύο φύλων, η εφαρμογή παρουσίασε στους μαθητές βασικές αρχές ρητορικής. Επιχείρησε, επίσης, να καλλιεργήσει την κριτική σκέψη εξασκώντας τους μαθητές στο να διαβάζουν «ανάμεσα στις γραμμές» εντοπίζοντας

κίνητρα, στάσεις και σκοπιμότητες πίσω από τον λόγο των ομιλητών και ανακαλύπτοντας παράλληλα ότι ο προφορικός λόγος και η αξιολόγησή του σε «ανώτερο» ή «κατώτερο» είναι κοινωνική κατασκευή και όχι φυσική προδιάθεση. Η καλλιέργεια, ωστόσο του ψηφιακού γραμματισμού των μαθητών στη συγκεκριμένη εφαρμογή ήταν περιορισμένη, καθώς δε χρησιμοποιήθηκε το διαδίκτυο ως πεδίο έρευνας, αλλά δόθηκαν στους μαθητές φωτοτυπημένα τα επιλεγμένα κείμενα προς μελέτη. Η διδακτική πορεία του στηρίχθηκε στην αρχή του blended learning, υλοποιώντας τις βασικότερες μορφές διδασκαλίας: face2face παραδοσιακή διδασκαλία με τη μέθοδο της διάλεξης και ομαδική έρευνα στα κείμενα. Η εφαρμογή υλοποίησε διάφορες θεματικές από το σχολικό βιβλίο της ελληνικής γλώσσας για την Α΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το θεωρητικό πλαίσιο της εφαρμογής στηρίχθηκε στην αξιοποίηση της Ψυχολογίας του Λόγου (Discursive Psychology, στο εξής ΨτΛ) στη σχολική τάξη. Η ΨτΛ δίνει έμφαση στην ανάλυση του λόγου στην καθημερινή ζωή – επικοινωνία και στηρίζεται σε 3 έννοιες: (α) Κατασκευή, (β) Δράση και (γ) Ρητορεία. Για την ΨτΛ η πραγματικότητα δεν είναι «αντικειμενική» (δεν υπάρχει εκ των προτέρων), αλλά κάθε αντικείμενο, κάθε πραγματικότητα κατασκευάζεται (δράση-κατασκευή) καθώς ο ομιλητής μιλάει και αναπτύσσει επιχειρήματα (ρητορεία). Υπό την έννοια αυτή, καθετί που έχει ειπωθεί σε αυτόν τον κόσμο είναι σωστό, αν ιδωθεί μέσα από το πλαίσιο στο οποίο ειπώθηκε, επομένως η ΨτΛ θα προσπαθήσει, αφενός να εντοπίσει το πλαίσιο αυτό, αφετέρου να διακρίνει τη σκοπιμότητά του.

Οι άνθρωποι στην καθημερινή τους ομιλία δεν επικοινωνούν «απλά» αλλά ταυτόχρονα διατυπώνουν κρίσεις για τον κόσμο, στηρίζουν ή απορρίπτουν μία άποψη, κατασκευάζουν την πραγματικότητα στην οποία ζουν. Ο ομιλητής έρχεται σε

επαφή με διλήμματα, τα οποία πρέπει να διαχειριστεί. Το άτομο κατασκευάζει εκδοχές του κόσμου καθώς μιλά. Οι άνθρωποι φτιάχνουν εκδοχές του κόσμου, καθώς προβαίνουν σε πράξεις, και οι πράξεις αυτές, μέσα από μια ρητορεία, υπονομεύουν εναλλακτικές εκδοχές, επειδή, ακριβώς, κάθε άτομο έχει προσωπικό-θεσμικό συμφέρον στις πράξεις του (Δραγώνα 2001: 56). Το βασικό ερώτημα στο οποίο προσπαθεί να απαντήσει η ψυχολογία του λόγου είναι το εξής: Ποιο είναι, λοιπόν, το (θεσμικό, οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό) συμφέρον του ανθρώπου που στην καθημερινή του ομιλία υιοθετεί τη μία ή την άλλη άποψη; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δομείται με την χρήση της κατασκευής, της δράσης και της ρητορείας.

Το ενδιαφέρον της ΨτΛ εστιάζεται στα επιχειρήματα και στον τρόπο με τον οποίο αυτά «κατασκευάζονται» στην καθημερινότητα, όπως στην οικογένεια, στον Τύπο και αλλού, καθώς και στο πώς οργανώνονται γύρω από τα βασικά κοινωνικά και ιδεολογικά διλήμματα. Επίσης, εστιάζεται και στη σκοπιμότητα των επιχειρημάτων που προβάλλονται σε κάθε επικοινωνιακή περίσταση από τους ανθρώπους.

Στο σχολείο δίνεται ένα ενδιαφέρον στη διδασκαλία του επιχειρήματος ως δομή, ως φόρμα (επίκληση στη λογική, αυθεντία, επαγωγικός, παραγωγικός συλλογισμός κλπ.) και συνήθως η διδασκαλία εξαντλείται στα πλαίσια της τυπικής προτασιακής λογικής, όπου ο μαθητής καλείται να εντοπίσει τις προκείμενες, το συμπέρασμα, την ορθότητα και την εγκυρότητα του συλλογισμού όπως επίσης και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του. Η ΨτΛ με αφορμή τα παραπάνω δίνει έμφαση όχι μόνο στις προκείμενες ενός επιχειρήματος, αλλά στη σκοπιμότητα του ομιλητή που χρησιμοποιεί ένα επιχείρημα. Δε σταματά στη γενική κρίση, ότι, δηλαδή, η πειθώ είναι ο σκοπός του επιχειρήματος (ο ομιλητής έχει σκοπό να πείσει) αλλά πάει και ένα βήμα παραπέρα: ποιοι είναι οι στόχοι του ομιλητή (ποιους στόχους θα πετύχει αν μας πείσει για την άποψή του) και γιατί επιλέγει αυτούς και όχι κάποιους άλλους; Υπό την έννοια αυτή, η ΨτΛ δεν ενδιαφέρεται για το αν ένα επιχείρημα είναι σωστό ή λάθος, αν ο ομιλητής έχει δίκιο ή άδικο, αλλά γιατί ο ομιλητής επιλέγει αυτό και όχι

εκείνο το επιχείρημα.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Στο επίπεδο των γνώσεων για τον κόσμο οι μαθητές με την εφαρμογή επιχειρήθηκε να:

- Γνωρίσουν την ΨτΛ ως νέο κλάδο της ψυχολογίας.
- Μάθουν τη χρήση του επιχειρήματος στην καθημερινή ομιλία.
- Κατανοήσουν την έννοια της σκοπιμότητας του ομιλητή.
- «Διαβάσουν» τη σκοπιμότητα «πίσω από τις γραμμές» του επιχειρήματος.
- Δούνε μέσα στο επιχείρημα την πρόθεση του ομιλητή.
- Κατανοήσουν τι ακριβώς είναι το στερεότυπο.
- Γνωρίσουν την ιστορία του φεμινιστικού κινήματος σε Ελλάδα και εξωτερικό.

Στο επίπεδο των στάσεων και της κοσμοθεωρίας που διαμόρφωσαν με την υλοποίηση της εφαρμογής αυτής οι μαθητές επιχειρήθηκε να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίσουν τα στερεότυπα και τη σημασία τους στην καθημερινή ζωή.
- Να αναπτύξουν τις στρατηγικές που θα τους επιτρέψουν να δούνε κριτικά και να αναθεωρήσουν τα κάθε λογής στερεότυπα στην καθημερινή τους ζωή.
- Να καταλάβουν ότι η πειθώ δεν προωθεί τις δίκαιες αλλά τις συμφέρουσες στάσεις στην καθημερινή ζωή.
- Να αντιληφθούν τη σημασία της σκοπιμότητας στη δομή, οργάνωση, παραγωγή, εκφορά και χρήση ενός επιχειρήματος.

Οι μαθητές με την υλοποίηση της εφαρμογής επιχειρήθηκε να κατανοήσουν αξίες και ιδεολογίες όπως:

- Η θέση και ο ρόλος της γυναίκας (όπως προβάλλεται από διαφημίσεις, ΜΜΕ, συνθήσεις, απόψεις κλπ.) δεν είναι φυσικός, αλλά κοινωνικά

κατασκευασμένος και, ως εκ τούτου, υπηρετεί σκοπιμότητες.

- Τα στερεότυπα των δύο φύλων οδηγούν σε σεξιστικές πρακτικές, αντιλήψεις και σε ρατσιστικές διατυπώσεις, όπου ρατσισμός είναι η διαδικασία αναπαράστασης του «άλλου», δηλαδή, η διαδικασία περιθωριοποίησης – αποκλεισμού – διάκρισης όσων είναι διαφορετικοί από εμάς.
- Επειδή πίσω από κάθε ρατσιστική ιδεολογία υπάρχει μια ρητορεία που τη στηρίζει, ο ρατσισμός προσελκύει τον άνθρωπο σε σημείο που να φαίνεται «λογικός», διότι στηρίζεται στη διαδικασία της κατηγοριοποίησης και διάκρισης: μηχανισμοί που δομούν την ταυτότητα του ατόμου.
- Στερεότυπα είναι νοητικές αναπαραστάσεις μιας κοινωνικής ομάδας και των μελών της (π.χ.: εφόσον αυτός είναι Έλληνας είναι «λογικά» ορθόδοξος, ενώ εκείνος, που είναι Ιταλός είναι «λογικά» καθολικός). Η ιδιότητα που αποδίδεται «λογικά» στον άλλον είναι στην ουσία το στερεότυπο, το αποτέλεσμα της νοητικής διεργασίας της κατηγοριοποίησης του κόσμου για να μπορέσει να γίνει αντιληπτός από τον άνθρωπο. Στον βαθμό που αυτή η «λογική» τραβιέται στα άκρα, γίνεται «φυσική». «Είναι "φυσικό" να είμαστε Ορθόδοξοι εμείς, που είμαστε Έλληνες, όπως είναι "φυσικό" να είναι Καθολικοί εκείνοι, που είναι Ιταλοί»: αυτή η διατύπωση φαίνεται «λογική», «φυσική» και αυτονόητη, κάνοντας ταυτόχρονα τον ρατσισμό που απορρέει από αυτήν να φαίνεται και εκείνος με τη σειρά του «λογικός», «φυσικός» και «αυτονόητος», ενώ παράλληλα υπονομεύει τις εναλλακτικές εκδοχές του τύπου: «Υπάρχουν Έλληνες που είναι Μουσουλμάνοι, Βουδιστές ή Άθεοι», έτσι ώστε αυτές οι εκδοχές να φαίνονται ως «παράλογες» και «αφύσικες».
- Τα στερεότυπα είναι κοινωνικές αναπαραστάσεις. Είναι γνωστικές και συναισθηματικές κατασκευές για κάποιες ομάδες, τις οποίες μοιράζονται πολλοί άνθρωποι και που εμφανίζονται μέσα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή.

- Τα στερεότυπα είναι αίτια και αποτέλεσμα προκατάληψης, όπου προκατάληψη είναι η αντιπάθεια σε μία ομάδα βασισμένη σε λανθασμένες γενικεύσεις.
- Οι στερεοτυπικές εικόνες και οι προκατειλημμένες σκέψεις υπηρετούν κοινωνικές και ιδεολογικές λειτουργίες για την ομάδα που τις χρησιμοποιεί και δεν είναι ούτε «λογικές», ούτε «φυσικές», είναι επιχειρήματα με συγκεκριμένη ρητορεία και συγκεκριμένη σκοπιμότητα. Η σημασία της διατύπωσης αυτής βρίσκεται στο ότι τα στερεότυπα ανατρέπονται μόνο όταν αναδεικνύεται η σκοπιμότητά τους.
- Η ΨτΛ πιστεύει πως η άποψη ότι τα στερεότυπα είναι μεροληπτικά—άδικα και ότι τα κατασκευάζουν οι άνθρωποι παραποιώντας την πραγματικότητα μέσα από μια απλουστευτική διεργασία κατηγοριοποίησης είναι μια κατά βάση απαισιόδοξη θέση. Είναι σαν ο άνθρωπος νους να έχει περιορισμένες δυνατότητες να επεξεργαστεί όλο τον πλούτο και την πολυπλοκότητα του κοινωνικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, η σκέψη ότι το στερεότυπο αποτελεί λανθασμένη άποψη υπονοεί ότι μπορεί να αντικατασταθεί με τη σωστή.
- Τα στερεότυπα δεν υπάρχουν απλώς στο κεφάλι των ανθρώπων. Κατασκευάζονται κοινωνικά μέσα από τον λόγο, την καθημερινή επικοινωνία και, μόλις αποκτήσουν «αντικειμενική» αξία, αυτονομούνται ως άποψη και ενδύονται μια δική τους πραγματικότητα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στο τέλος της εφαρμογής επιδιώχθηκε οι μαθητές να κατακτήσουν τη γνώση ότι η γλώσσα:

- Έχει σαν έναν βασικό στόχο την πειθώ, η οποία δεν είναι μία «ουδέτερη» και «αντικειμενική» κατασκευή αλλά έχει σκοπιμότητα.
- Χρησιμοποιείται για να κατασκευάσει και να διαωνίσει—αναπαραγάγει στερεότυπα.

- Μπορεί να φτιάξει ένα επιχείρημα το οποίο θα έχει λογικό φορμαλισμό αλλά θα κάνει νοητικά άλματα για να παράγει μη λογικό νόημα.
- Θα χρησιμοποιήσει τη λογική για να φτιάξει το παράλογο.
- Εκφράζει συμφέρουσες στάσεις τις οποίες παρουσιάζει ως δίκαιες και λογικές.

Γραμματισμοί

Η εφαρμογή καλλιέργησε τον κριτικό και τον ψηφιακό γραμματισμό.

Σε ό,τι αφορά στον κριτικό γραμματισμό, οι μαθητές επιδιώχθηκε να κατανοήσουν ότι:

1. Η κοινωνία «παράγει»—διαιώνίζει στερεότυπα (τα οποία δεν είναι «φυσικά» ή «λογικά» αλλά κατηγοριοποιήσεις του κόσμου που μας περιβάλλει).
2. Η κοινωνία φέρνει το άτομο αντιμέτωπο με τα στερεότυπα.
3. Τα στερεότυπα είναι αντιφατικά.
4. Ο τρόπος με τον οποίο το άτομο αντιμετωπίζει αυτά τα στερεότυπα παράγει ή όχι ρατσιστικές ιδεολογίες.
5. Το άτομο διαρκώς δομεί ταυτότητα καθώς αντιμετωπίζει την αντιφατική κοινωνία.
6. Τα ρατσιστικά σχόλια αποκτούν νόημα εάν τα δούμε ως επιχειρήματα που έχουν συγκεκριμένο στόχο να πείσουν. Επομένως, οι περιγραφές των ομάδων και τα στερεότυπα δεν είναι αποτελέσματα λαθών και προκαταλήψεων. Αντίθετα, είναι αποτέλεσμα ιδεολογικών τοποθετήσεων που έχουν στόχο τη σχηματοποίηση των κοινωνικών σχέσεων, της εξουσίας και των ανισοτήτων μέσα στην κοινωνία.

Σε ό,τι αφορά στον ψηφιακό γραμματισμό ωστόσο – λόγω της περιορισμένης χρήσης ΤΠΕ – δεν είμαι σίγουρη αν οι μαθητές κατάφεραν να κατακτήσουν τους στόχους που έθετε το σενάριο, δηλαδή να είναι σε θέση:

1. Να διαβάζουν τα στερεότυπα όπως αυτά φαίνονται μέσα από οπτικό-ακουστικά κειμενικά είδη, όπως π.χ. ο κινηματογράφος.

2. Να χειρίζονται το διαδίκτυο εντοπίζοντας το υλικό που τους ενδιαφέρει, αξιοποιώντας το και φιλτράροντάς το κριτικά.

Διδακτικές πρακτικές

Με την υλοποίηση της εφαρμογής και αξιοποιώντας τη βιωματική αρχή στη μάθηση, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία μαθαίνοντας να καλλιεργήσουν παράλληλα τις μεταγνωστικές, τις αφαιρετικές και τις συνθετικές τους ικανότητες. Οι μαθητές ασκήθηκαν να αναγνωρίζουν τη δομή, τη λειτουργία και τη σκοπιμότητα ενός επιχειρήματος, ενώ παράλληλα να κατανοήσουν τον μετασχηματισμό του σε στερεότυπο. Δουλεύοντας, επίσης, σε ομάδες ασκήθηκαν να συνεργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού, ενώ παράλληλα να ελέγχουν και να κρίνουν την τμηματική έρευνα ενός γνωστικού αντικειμένου από τις διαφορετικές ομάδες και την τελική του σύνθεση με τη διατύπωση ενός συλλογικού συμπεράσματος μέσα στην τάξη. Επίσης, η εφαρμογή αξιοποίησε την προγενέστερη γλωσσική και ερευνητική πείρα των μαθητών. Στον τομέα των στάσεων, η εφαρμογή καλλιέργησε τη συναισθηματική αγωγή των μαθητών, καθώς επιχείρησε να τους εξοικειώσει με τη συναισθηματική επένδυση που καλύπτει τη λογική ενός επιχειρήματος, ενώ παράλληλα τους βοήθησε να καταλάβουν ότι το επιχείρημα δεν είναι μόνο θέμα «σωστής» και «λανθασμένης» άποψης αλλά και θέμα συμφερόντων και σκοπιμοτήτων. Επίσης, η εφαρμογή επιχείρησε να δώσει εργαλεία στους μαθητές να συνειδητοποιήσουν τον σημαντικό ρόλο που παίζουν τα στερεότυπα στην καθημερινή τους ζωή και στη δημιουργία ρατσιστικών σχολίων.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφόρμηση για την εφαρμογή του σεναρίου αυτού αποτέλεσε αφενός η ανάγκη για εκλογίκευση και ερμηνεία των στερεοτύπων στην καθημερινή ζωή, αφετέρου η

διάθεση να παρουσιαστούν στους μαθητές μερικά νέα και πρωτότυπα εργαλεία ερμηνείας της κοινωνικής ζωής, όπως αυτά που προσφέρει η ΨτΛ. Έχοντας ως αφετηρία τα στερεότυπα που χαρακτηρίζουν τις σχέσεις των δύο φύλων, οι μαθητές αποκτούν έτσι ένα εργαλείο ερμηνείας και κριτικού ελέγχου των στερεοτύπων.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η εφαρμογή ήταν διαθεματική και χρησιμοποίησε τους στόχους και τους σκοπούς της διδασκαλίας της θεματικής ενότητας «Τα φύλα στη λογοτεχνία» από το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας εισάγοντας την θεματική ενότητα «τα φύλα και τα στερεότυπα στον κινηματογράφο», προκειμένου να ασκηθούν οι μαθητές και σε άλλα κειμενικά είδη. Με το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας η εφαρμογή συνδέθηκε με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και συγκεκριμένα με τη θεματική ενότητα «ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ» (Διδακτική Ενότητα: VII. Οργάνωση του λόγου (σελ. 66), Οργάνωση του λόγου και η πειθώ (σελ. 69), Οργάνωση του λόγου και το επιχείρημα (σελ. 70), Οργάνωση του λόγου και η αιτιολόγηση (σελ. 73), με τη θεματική ενότητα «Ο ΛΟΓΟΣ» (Διδακτική Ενότητα: I. Προφορικός και γραπτός λόγος: Επισημαίνω τα στοιχεία της ομιλίας (σελ. 92), Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος ως μέσα επικοινωνίας (σελ. 96), Απροσχεδιαστος και προσχεδιασμένος λόγος (σελ. 99-103), Το φανερό και το λανθάνον νόημα (σελ. 105). Διδακτική Ενότητα: II. Διάλογος: Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση σχετικά με την εφηβεία (σελ. 122), Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση σχετικά με την αγάπη και με τον έρωτα (σελ. 131) και με τη θεματική ενότητα «ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ» (σελ. 139).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν στη συγκεκριμένη εφαρμογή κυρίως ως μέσον αναπαραγωγής των αποσπασμάτων από την ταινία *Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα* την οποία κλήθηκαν οι μαθητές να εξετάσουν και να σχολιάσουν. Έτσι, επιχειρήθηκε να

καλλιεργήσουν την κριτική τους ματιά μέσα από την εξοικείωσή τους με διαφορετικά κειμενικά είδη.

Κείμενα

Για τις ανάγκες της εφαρμογής χρησιμοποιήθηκε η ειδική ιστοσελίδα την οποία είχε δημιουργήσει ο συντάκτης του σεναρίου με τον τίτλο: [«Genderstudies, Τα φύλα στη λογοτεχνία»](#), όπου βρίσκεται αποδελτιωμένο το εξής υλικό:

- Άρθρο: [«Όταν η ‘ράφτρα’ Ρόζα Παρκς άλλαξε την ιστορία»](#)
- Άρθρο: [«Οι Ελληνίδες στις κάλπες»](#)
- Άρθρο: [«Ταλιμπάν: ‘Ήθελε να πάει σχολείο, πυροβολήστε την’»](#)
- Άρθρο: [«Τη σκότωσε γιατί ήθελε να πάει σχολείο»](#)
- Άρθρο: [«Η γυναίκα σήμερα: οι υποχρεώσεις, οι ευθύνες και οι συνέπειες στη ζωή της»](#)
- Άρθρο: [«Οι σχολές νυφών των Ναζί και η ναζιστική ιδεολογία για τις γυναίκες»](#)
- Άρθρο: [«Ο έρωτας της ζωής και η πορνογραφία της διαφήμισης»](#)
- Βίντεο: [«Καταπιεσμένη πλειοψηφία: ένας άντρας σε ένα μητριαρχικό κόσμο»](#)
- Απόσπασμα ταινίας: «Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα. [Απόσπασμα 1](#)»
- Απόσπασμα ταινίας: «Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα. [Απόσπασμα 2](#)»
- Απόσπασμα ταινίας: «Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα. [Απόσπασμα 3](#)»
- Απόσπασμα ταινίας: «Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα. [Απόσπασμα 4](#)»
- Απόσπασμα ταινίας: «Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα. [Απόσπασμα 5](#)»
- Απόσπασμα ταινίας: «Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα. [Απόσπασμα 6](#)»

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^ο δώρο 3/12/14 Στην αίθουσα της τάξης

Για την εφαρμογή τους σεναρίου αρχικά μελέτησα προσεκτικά [τις σημειώσεις του εκπαιδευτικού](#), προκειμένου να κατανοήσω τους νέους όρους που θέτει η Ψυχολογία

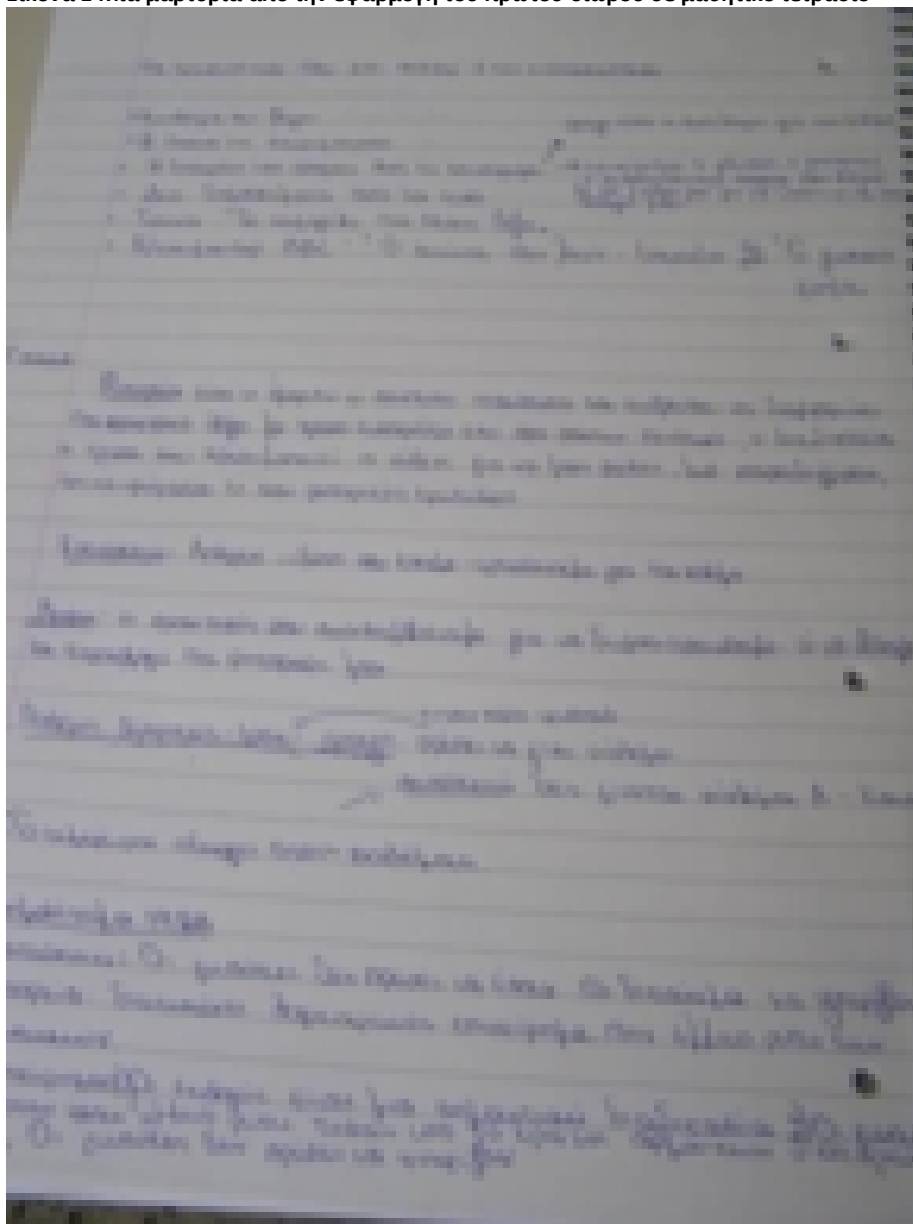

του Λόγου: «Κατασκευή», «Ρητορεία», «Δράση». Κρατώντας και τις δικές μου σημειώσεις και ακολουθώντας τις οδηγίες του συντάκτη έδωσα στους μαθητές [τα φύλλα εργασίας με τα κείμενα και τις δραστηριότητες](#) και ζήτησα να σημειώνουν τους όρους που εξηγούσα, γράφοντας στον πίνακα. Δυστυχώς τη μέρα εκείνη δεν είχα φωτογραφική μηχανή και παρακάλεσα μια μαθήτριά να φωτογραφήσει τον πίνακα. Ανταποκρίθηκε με προθυμία χρησιμοποιώντας το κινητό της τηλέφωνο, αλλά δυστυχώς δε μου τις έστειλε ποτέ αυτές τις φωτογραφίες. Ωστόσο, οι μαθητές κρατούσαν σημειώσεις, όπως φάνηκε από τα τετράδιά τους αλλά και από την ανταπόκριση στις δραστηριότητες που αντιστοιχούσαν στις ομάδες τους.

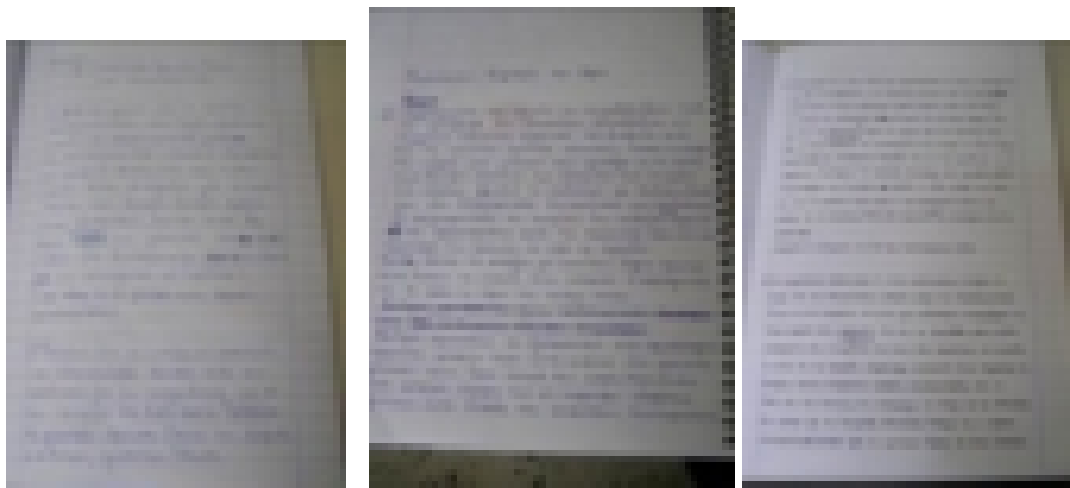
Εικόνα 1 Μια μαρτυρία από την εφαρμογή του πρώτου δώρου σε μαθητικό τετράδιο

Όλες οι ομάδες μέσα στο δώρο πρόλαβαν να παρουσιάσουν τις δραστηριότητες που τους αντιστοιχούσαν και κατάλαβαν τους καινούριους όρους. Για το σπίτι δόθηκαν από [τις προτεινόμενες ατομικές ασκήσεις δυο \(1 και 2\)](#), ενώ μια μαθήτρια – ενθουσιώδης – ζήτησε να κάνει μια εργασία για το πρότυπο "Manic Pixie Dream

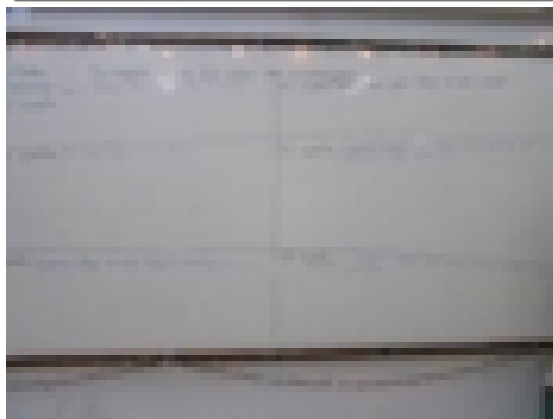
Girl", που απαντάται σε διάφορες ταινίες. Πρότεινε να μελετήσει τέσσερις ταινίες και να παρουσιάσει στους συμμαθητές της – και στην καθηγήτριά της βεβαίως – αυτόν τον τύπο της ηρωίδας, ωστόσο την εργασία αυτή δεν την παρουσίασε τελικά.

Εικόνα 2: ενδεικτικά τετράδια από τις εργασίες για το σπίτι

2^ο δίωρο Τετάρτη 17/12/14 στην αίθουσα της τάξης

Η δεύτερη φάση του σεναρίου εφαρμόστηκε στην αίθουσα της τάξης στο δίωρο της έκθεσης. Επειδή το εργαστήριο δεν ήταν διαθέσιμο, χρησιμοποιήσαμε φωτοτυπίες για τα [φύλλα εργασίας](#) και [για τα κείμενα](#) (έδωσα όλα τα κείμενα σε όλους τους μαθητές) και εργάστηκαν νομίζω καλά. Τελείωσαν την επεξεργασία στο πρώτο 45λεπτό, αλλά οι παρουσιάσεις πήραν παραπάνω χρόνο, καθώς οι μαθητές ρωτούσαν και σχολίαζαν τα κείμενα σε αρκετά σημεία. Να σημειώσω εδώ ότι η επιλογή των κειμένων στο συγκεκριμένο σενάριο είναι εξαιρετική και ότι οι μαθητές αντιλήφθηκαν με αρκετή ευκολία τους όρους κατασκευή, ρητορεία και δράση (τους χρησιμοποιούν πια με άνεση).

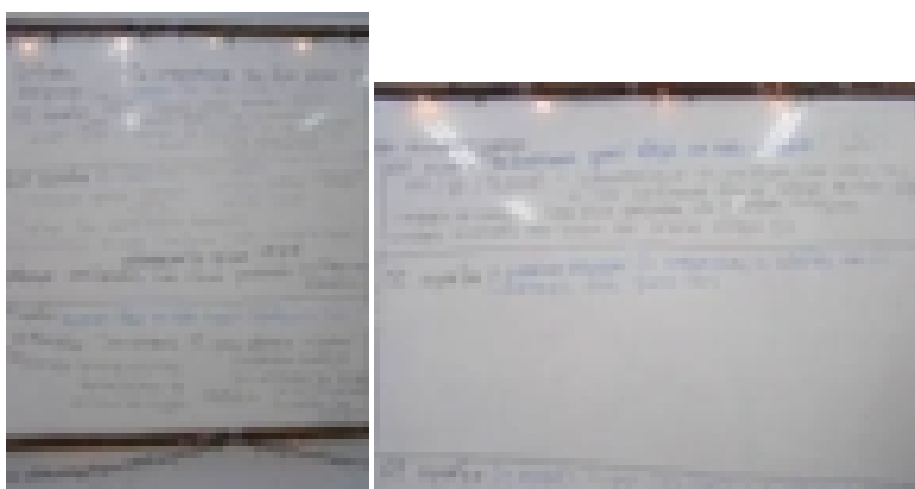

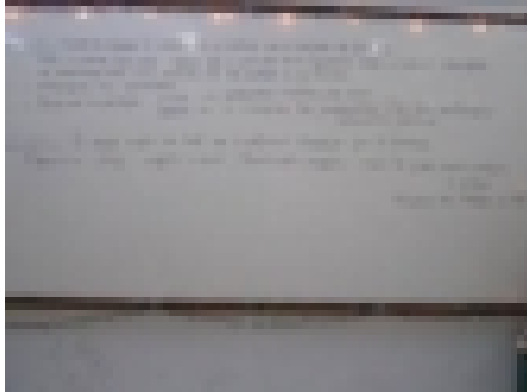
Εικόνα 3: ο πίνακας (στολισμένος λόγω Δεκεμβρίου) περιμένει να δεχτεί τις απαντήσεις των ομάδων

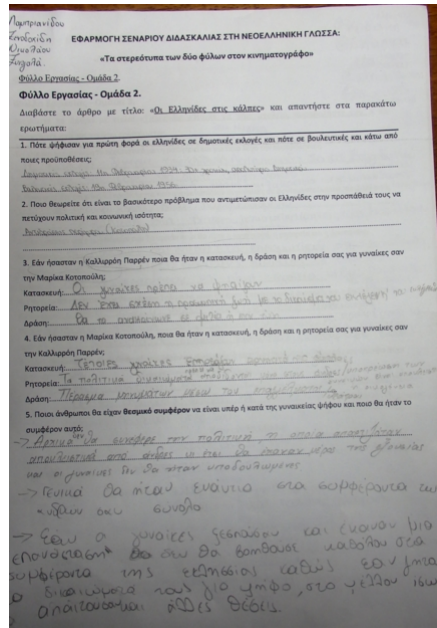
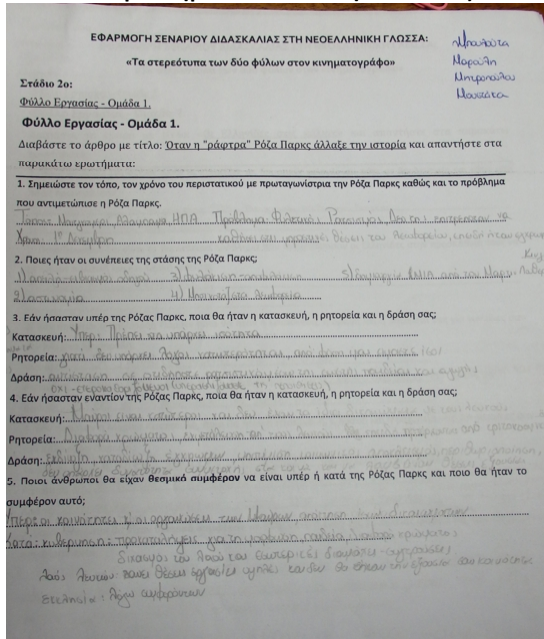

Εικόνα 4 Οι έξι ομάδες εργάζονται πολύ χαρούμενες και σχεδόν όλοι χαμογελούν στο φακό

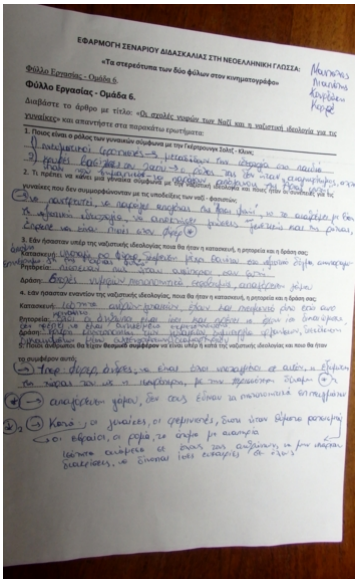
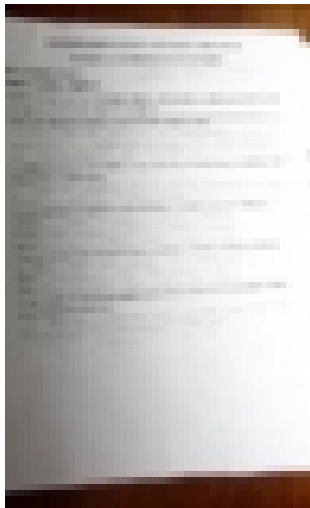
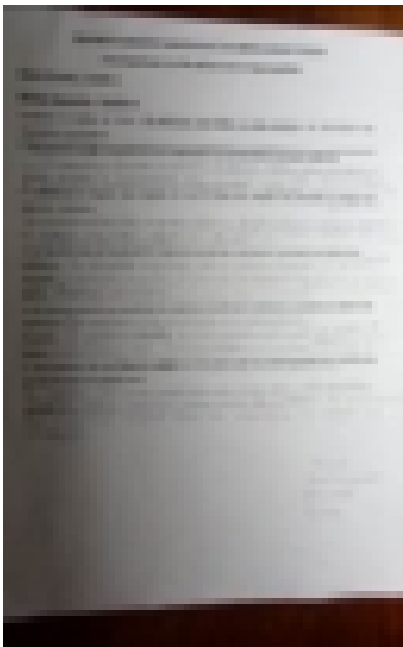
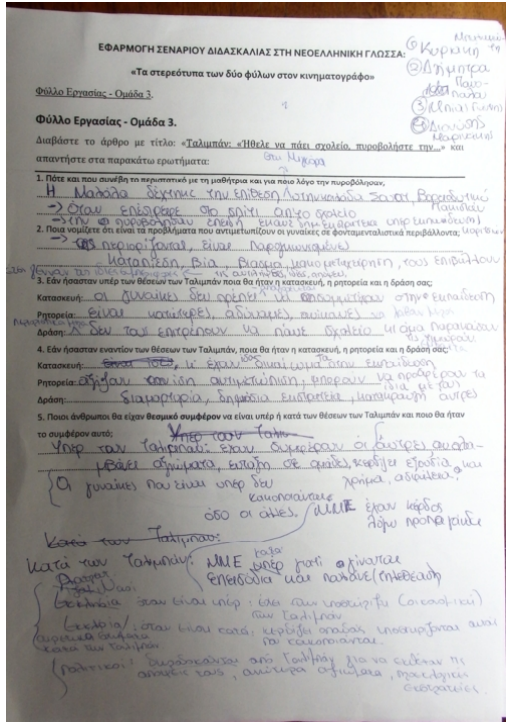
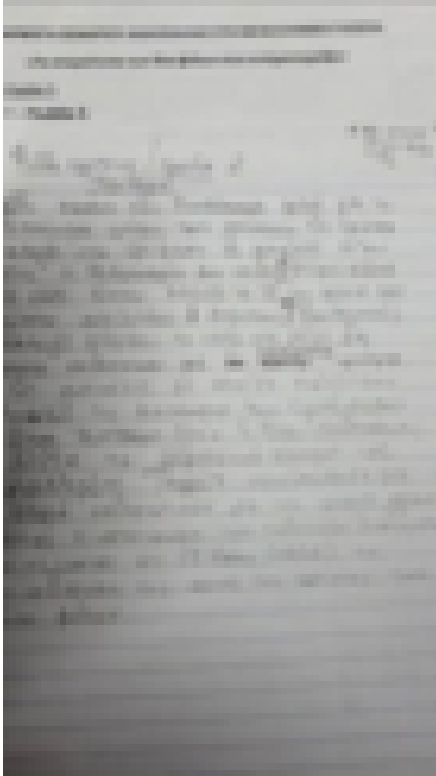

Εικόνα 5 Κύρια σημεία των απαντήσεων όπως τα κατέγραφα βιαστικά στον πίνακα

Εικόνα 7 Τα φύλλα εργασίας των έξι ομάδων

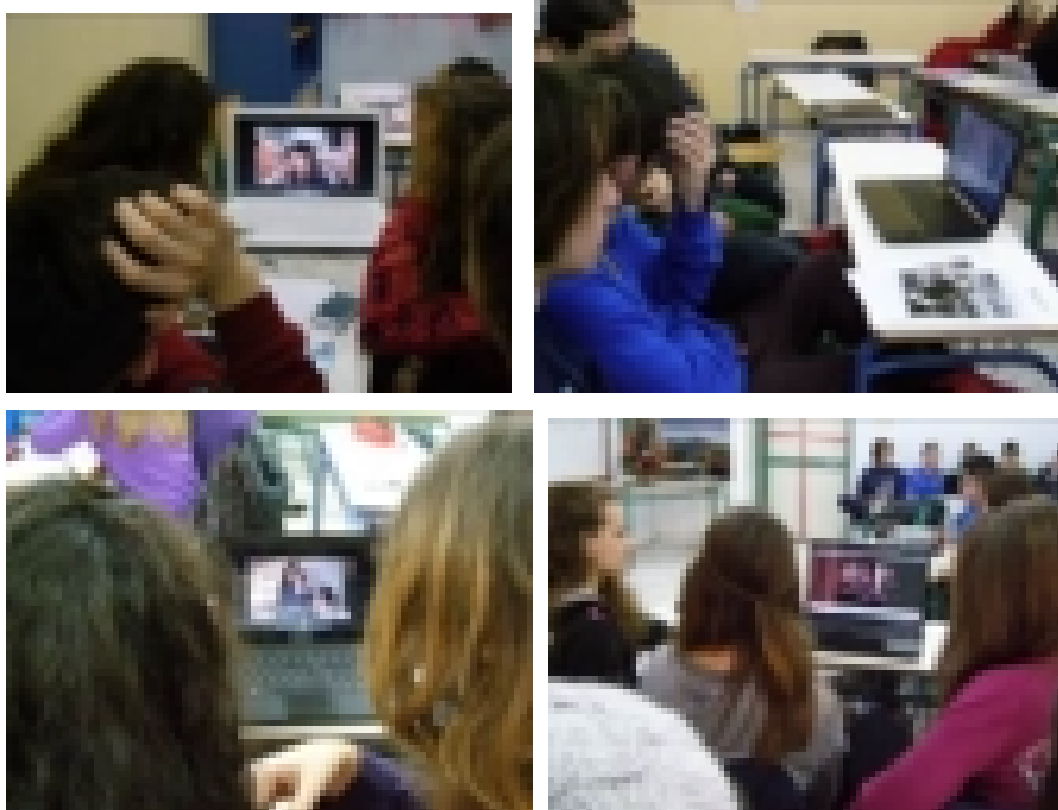

Μέσα στο δίωρο παρουσίασαν οι τέσσερις ομάδες και αποφασίσαμε να συνεχίσουμε με την παρουσίαση των υπόλοιπων δύο ομάδων την επόμενη μέρα στο δίωρο Λογοτεχνίας και μετά να εργαστούμε πάνω στην 3η φάση πάλι στην αίθουσα της τάξης με λάπτοπ, που ζήτησα να φέρουν οι μαθητές, καθώς το εργαστήριο δεν διατίθεται.

3^η δίωρο, Πέμπτη 19/12/14 στην αίθουσα της τάξης

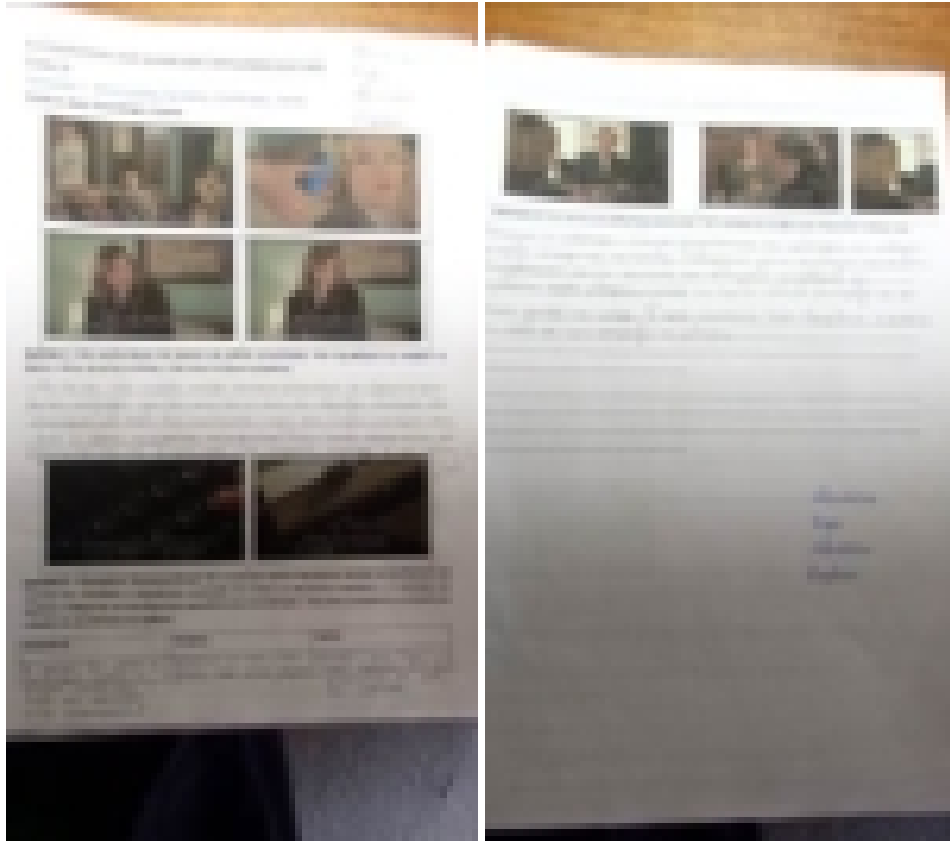
Την 3^η φάση της εφαρμογής την επιχειρήσαμε την 6η και 7η ώρα στο δίωρο της Λογοτεχνίας. Παρόλο που οι μαθητές ήταν κάπως κουρασμένοι και απουσίαζαν από τους 27 οι τέσσερις, ολοκληρώθηκε το 3ο στάδιο του σεναρίου – είχαμε και μια διακοπή του μαθήματος μέχρι να συμπληρωθούν ερωτηματολόγια «για την Κρίση», που έφεραν μαθητές από το διπλανό σχολείο. Με τη βοήθεια 4 φορητών υπολογιστών (είχαν φέρει 4 οι μαθητές αλλά ο ένας δεν ανταποκρινόταν και 1 εγώ), οι ομάδες παρακολούθησαν τα αποσπάσματα της ταινίας, που φρόντισα να φορτώσουν από το στικάκι μου (οι δυο ομάδες που είχαν τα μικρά αποσπάσματα χρησιμοποίησαν έναν υπολογιστή).

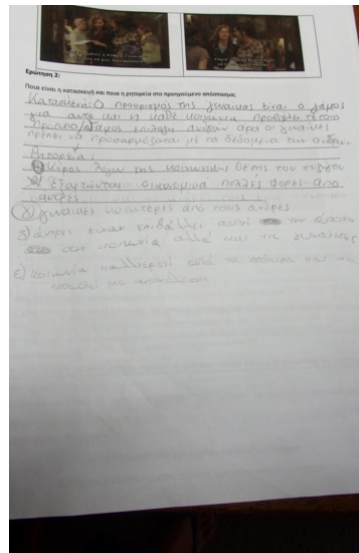
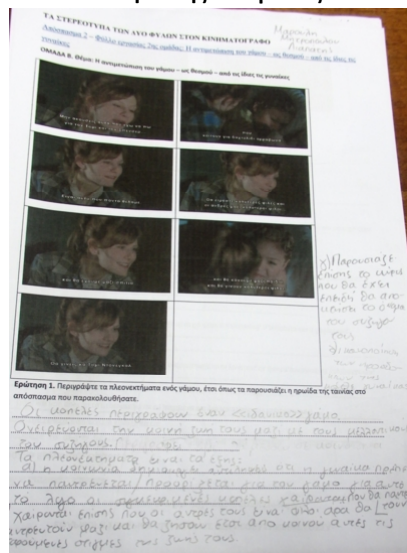

Εικόνα 8: Οι μαθητές παρακολουθούν τα αποσπάσματα της ταινίας στα 4 διαθέσιμα λαπ-τοπ

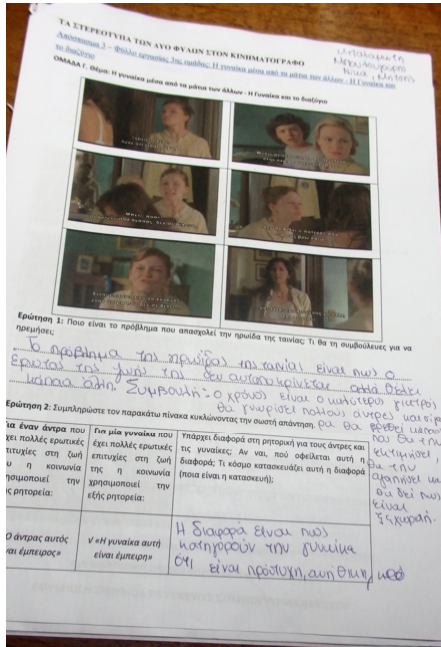
Στη συνέχεια συμπληρώθηκαν τα [φύλλα εργασίας](#) και παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια. Τα σχόλια των μαθητών ήταν θετικά στο σύνολό τους αν και, όπως είπαν, τους ενθουσίασε η προηγούμενη φάση, το 2ο στάδιο (τα κείμενα δηλαδή).

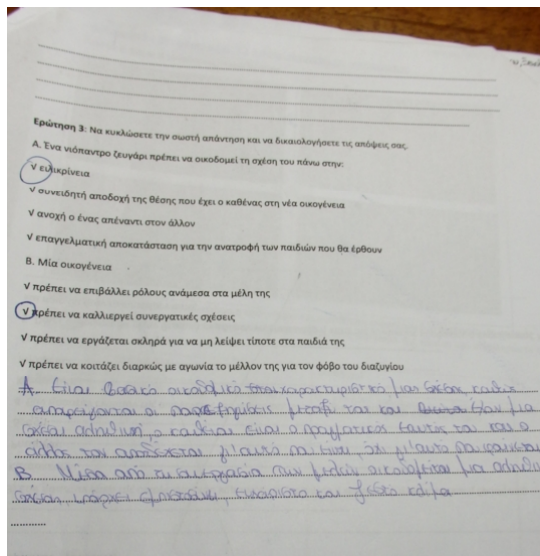
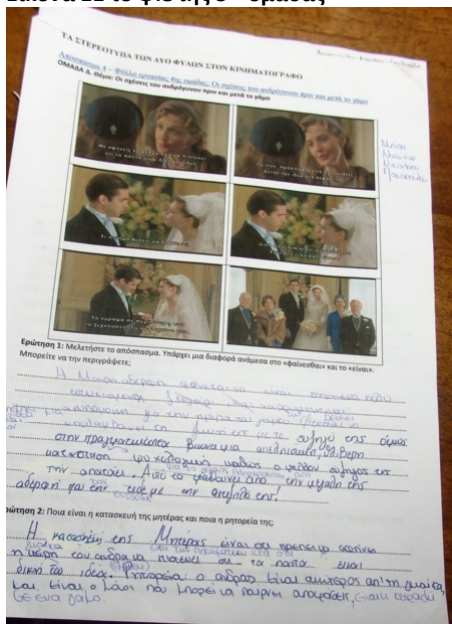
Εικόνα 9 το φ.ε. της 1^{ης} ομάδας

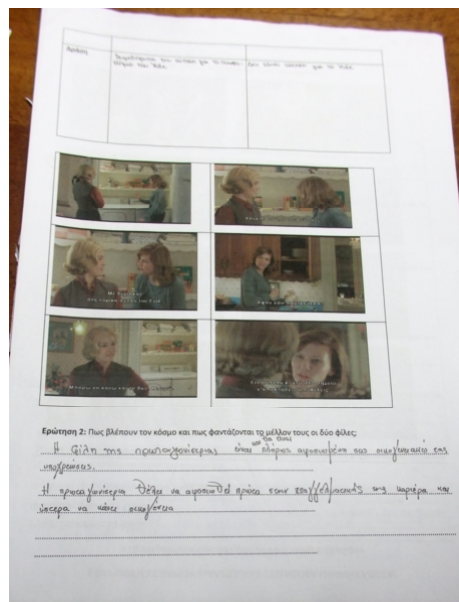
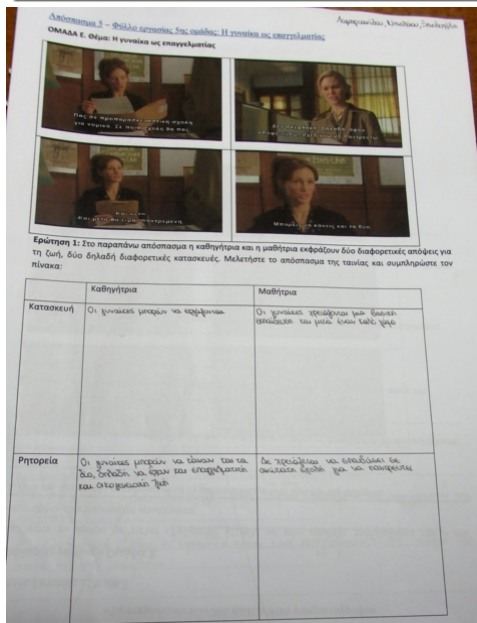
Εικόνα 10 το φ.ε. της 2^{ης} ομάδας

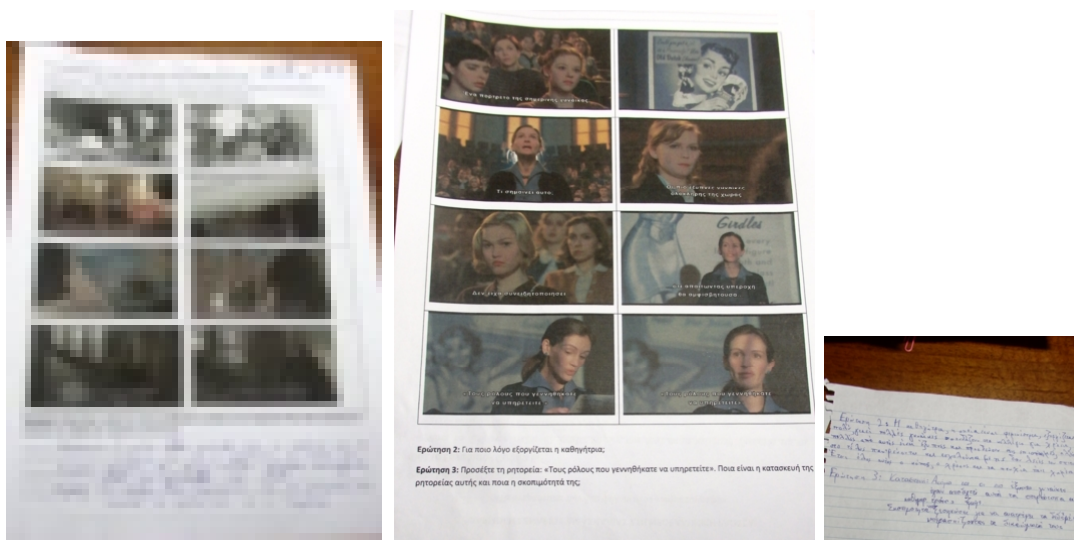
Εικόνα 11 το φ.ε της 3^{ης} ομάδας

Εικόνα 12 το φ.ε. της 4^{ης} ομάδας

Εικόνα 13 το φ.ε. της 5^{ης} ομάδας

Εικόνα 14 το φ.ε. της 6^{ης} ομάδας

Οι δυο επόμενες φάσεις ([4^η φάση ασύγχρονη εκπαίδευση και 5^η φάση](#) παρουσίαση των αποτελεσμάτων) του σεναρίου δεν κατέστη δυνατόν να εφαρμοστούν λόγω του περιορισμένου χρόνου και των άλλων υποχρεώσεων που δημιουργούνται με το τέλος του τετραμήνου. Ωστόσο, δόθηκε ευκαιρία να αξιοποιηθούν οι γνώσεις και οι πληροφορίες που αποκόμισαν οι μαθητές στο μάθημα της λογοτεχνίας και ανακλήθηκαν πολλές φορές κατά τη διάρκεια του τετραμήνου και όσο επεξεργαζόμαστε κείμενα σχετικά με τα Φύλα. Επίσης αξιοποιήθηκαν οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο 4^ο στάδιο και δημιουργήθηκε ενδιαφέρων προβληματισμός με τη συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στάδιο 1^ο [Σημειώσεις εκπαιδευτικού](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η εργασία την οποία θα αναλάβουμε τους δύο επόμενους μήνες σχετίζεται με την αγωγή της γνώσης και τους ρόλους των δύο φύλων ως κοινωνική κατάσταση. Για να αναλάβουμε θα χρησιμοποιήσουμε τα εργαλεία της Ψηφιακής του Λόγου. Σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να ξέρουμε:

1. Τι είναι ψηφιακή του Λόγου;
2. Τι αναφέρει με τις πρώτες «κοινωνική – μαθητική – δράση»;

Έπειτα θα παρακολουθήσουμε την ταινία «Μόνα Λίζα Σμίλο» και το ντοκιμαντέρ του BBC με τίτλο «Η απεικόνιση των γυναικών (22^ο αιώνας) με τίτλο «Half the world», από τη σειρά «Ο Λόγος του Λόγου, 1900 – 1999» (Ροζολί'ς-Century).

Το **Καμπίουλο της Μόνα Λίζα** (αγγλικά **Mona Lisa Smile**) είναι αμερικανική δραματική κωμική παραγωγή 2003, σε σκηνοθεσία Τόμας Νικολά. Γνωστοποιείται οι Πρίντσα Ρόμπερτς, Κιρστανί Νίτσον, Τζέινα Τζέις, Μέρι Τζόζεφ, Τζονφερ Γουόλτον και Μάριον Γκέι Κάρρεν. Ο τίτλος της ταινίας προέρχεται από το διάσημο πίνακα του Λεονάρντο ντα Βίντσι "Μόνα Λίζα". Με προϋπολογισμό 65 εκατομμύρια δολάρια, η ταινία Το Καμπίουλο της Μόνα Λίζα είναι κερδοφόρα στη Βόρεια Αμερική με 11,3 εκατομμύρια δολάρια. Οι συνολικές εισπράξεις στην **Αμερική** έφθασαν τα 65,8 εκατομμύρια δολάρια από στον υπόλοιπο κόσμο απόφαση 77,4 εκατομμύρια δολάρια, συγκεντρώνοντας παραγωγή 143,2 εκατομμύρια δολάρια.

Ο Λόγος του Λόγου είναι μια σειρά τηλεοπτικών ντοκιμαντέρ που ελπίσει τον 20^ο αιώνα. Είναι συμπαραγωγή του BBC στο Ηνωμένο Βασίλειο και του σταθμού του PBS WGBH της Βοστώνης στη Η.Π.Α. Παρακολούθησε για πρώτη φορά στο BBC το 1995, σε 26 αρχικά αυτοτελείς τμήματα. Τα ντοκιμαντέρ παρακολουθούν τις κοινωνικο-πολιτισμικές, πολιτικές και πολιτισμικές αλλαγές που διαδραματίζονται τον 20^ο αι.

Το ντοκιμαντέρ ελπίσει να διεκδικήσει Βραβεία Όσκαρ, μεταξύ άλλων. Σε αντίθεση με άλλα ντοκιμαντέρ που βλέπουν την ιστορία ως σύγχρονη μαγική ιστορία, ο Λόγος του Λόγου θεωρεί ότι ο αιώνας 1900 – 1999 διαμορφώθηκε από τους ανθρώπους. Τα παρακάτω είναι που εργαζόμαστε στην αγωγή της γνώσης και γνώσεις που δείχνουν σε προσωπική επίλυση οι κρίσιμες στιγμές στην κοινωνία είναι απαραίτητες τα δυο τους. Η πιο βασική έννοια αγωγής είναι οι δυο φύλα και γυναίκα ή όχι, και στην αμερικανική οι γυναικείες (και φοιτητές και Μόνα Λίζα).
Στα 22^ο αιώνα, οι γυναίκες αγωνίζονται να κερδίσουν πολιτικά και οικονομικά δικαιώματα σε κοινωνίες με αρσενική προέλευση. Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο πολλές γυναίκες εξακολουθούν να αγωνίζονται με μια ζωή στην οικιακή δουλειά ή σε παραδοσιακή επαγγελματική σταδιοδρομία. Οι δεύτεροι Παγκόσμιοι Πόλεμοι είναι στις γυναίκες της Μεγάλης Βρετανίας και των Η.Π.Α. μια σύντομη ευκαιρία να εργαστούν σε παραδοσιακά ανδρικούς κλάδους, αλλά στο τέλος που πολλές επιστρέφουν στους παραδοσιακούς τους ρόλους.

1.1. Η προσέγγιση του θέματος από την άποψη της Ψυχολογίας του Λόγου

«Με σοκάρει όλο και περισσότερο η απερίσκεπτη και αυτόματη μείωση των ανδρών που αποτελεί σήμερα τέτοιο μέρος της κουλτούρας μας που σχεδόν κανένας δεν δίνει σημασία. [...] Βρέθηκα πρόσφατα σε μια τάξη με μαθητές εννέα ως δέκα ετών, κορίτσια και αγόρια. Η νεαρή δασκάλα έλεγε σε αυτά τα παιδιά ότι αιτία των πολέμων είναι η έμφυτα βία φύση των ανδρών. Μπορούσες να δεις τα κοριτσάκια να φουσκώνουν από αυταρέσκεια και έπαρση ενώ τα αγοράκια κάθονταν εκεί ζαρωμένα, απολογούμενα για την ίδια τους την ύπαρξη, πιστεύοντας ότι αυτό το μοτίβο θα συνεχιστεί σε όλη τη ζωή τους. [...]» Doris Lessing, εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 26/08/2001

Η Lessing, στο προηγούμενο απόσπασμα, αναφέρει την προσωπική της εμπειρία, όταν σε κάποιο μάθημα άκουσε μία δασκάλα να χρησιμοποιεί το επιχείρημα εκείνο, σύμφωνα με το οποίο, το βασικό αίτιο των πολέμων είναι η έμφυτη βία φύση των ανδρών.

Στο σημερινό μας μάθημα θα μάθουμε να χρησιμοποιούμε την Ψυχολογία του Λόγου (Discursive Psychology) για να προσεγγίσουμε το θέμα του επιχειρήματος, όπως αυτό χρησιμοποιείται μέσα στη σχολική τάξη για να εξηγήσει τις σχέσεις των δύο φύλων.

Σύμφωνα με την ψυχολογία του λόγου (Discursive Psychology), η έμφαση δίνεται στην καθημερινή ζωή, στην κουβέντα, στον λόγο, στις πράξεις των εκπαιδευομένων, όταν προσπαθούν να καταλάβουν τον κοινωνικό κόσμο. Οι τρεις βασικές έννοιες στις οποίες στηρίζεται η θεωρία της ψυχολογίας του λόγου είναι:

1. η «κατασκευή»,
2. η «δράση»
3. και η «ρητορεία».

Με τον όρο «κατασκευή» δίνουμε έμφαση στην καθημερινή συναλλαγή των ανθρώπων, στον λόγο τους και στις πράξεις τους σε σχέση με το κοινωνικό τους περιβάλλον.

Εκείνο που ενδιαφέρει την ψυχολογία του λόγου είναι: **τι είναι αυτό που κάνουν οι άνθρωποι μιλώντας ή γράφοντας; Αυτό που έχει πρωτεύουσα σημασία είναι το πώς οι άνθρωποι κατασκευάζουν εκδοχές του κόσμου καθώς συναλλάσσονται και ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι εκδοχές εδραιώνονται και αποκτούν πραγματικότητα ανεξάρτητη από τον ομιλητή.**

Με τον όρο «δράση» καλύπτεται η στάση των ανθρώπων απέναντι σε ένα θέμα (π.χ. την ισότητα των δύο φύλων, τον ρατσισμό κλπ), ενώ με τον όρο «ρητορεία» περιγράφεται η προσπάθεια των ανθρώπων να «ντύσουν» λεκτικά τη στάση τους απέναντι στις στάσεις που κρατάνε σε θέματα που τους αφορούν (π.χ. ένα επιχείρημα γραπτό ή προφορικό, μία οποιαδήποτε αιτιολόγηση της άποψης που υποστηρίζουν κλπ.). Οι τρεις αυτές έννοιες περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1: Βασικές έννοιες της ψυχολογίας του λόγου:

Έννοιες	Παραδείγματα
Κατασκευή	Οι μαθητές και οι μαθήτριες έρχονται σε επαφή με γονείς και κοινωνικό περιβάλλον. Από την επαφή τους αυτή εισπράττουν κάποια ερεθίσματα σχετικά με τις σχέσεις των δύο φύλων, π.χ.: η στάση του πατέρα απέναντι στη μητέρα μέσα στην οικογένεια, τα γυναικεία πρότυπα που προβάλλονται μέσα από μία διαφήμιση, η οπτική της γυναίκας μέσα από μία κινηματογραφική ταινία, η γυναικεία και αντρική εικόνα σε ένα περιοδικό ευρείας κυκλοφορίας ή σε ένα λογοτεχνικό βιβλίο κλπ.

Δράση	Από τα προηγούμενα ερεθίσματα καταλήγουν σε κάποιες απόψεις, π.χ.: το σιδέρωμα και το μαγείρεμα είναι γυναικεία ασχολία, το επάγγελμα του νηπιαγωγού είναι γυναικεία δουλειά, η ιατρική ταιριάζει περισσότερο στους άνδρες κλπ.
Ρητορεία	Τα ερεθίσματα (κατασκευές) και οι κατασταλαγμένες απόψεις (δράσεις) χρειάζονται τη ρητορική του επιχειρήματος για να αιτιολογηθούν στη μαθητική σκέψη και με τον τρόπο αυτό παγιώνονται καθώς μετατρέπονται σε γνωστά στερεότυπα, π.χ.: ένα βασικό επιχείρημα που δικαιολογεί την ανισότητα των δύο φύλων είναι το γεγονός ότι η γυναίκα είναι βιολογικά ασθενέστερη από τον άνδρα και για τον λόγο αυτό δεν μπορεί να κάνει κάποιες βαριές δουλειές. Η ρητορική του επιχειρήματος νομιμοποιεί τις διακρίσεις στη μαθητική σκέψη, καθώς μετατρέπει τις ανισότητες από κοινωνικές σε φυσικές.

Ένα παράδειγμα φαίνεται και από την παρακάτω συζήτηση:

Δ: «Υπάρχει μία άποψη που λέει ότι ο άνθρωπος έχει ενιστικά από τη φύση του και τα ένστικτα αυτά είναι βίαια και τον οδηγούν στο να κάνει πόλεμο, άρα είναι φυσικό ο άνθρωπος να κάνει πόλεμο. Πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο ισχύει;»

Αναστασία: «Όχι»

Δ: «Δεν ισχύει, γιατί και στην Αμερική ζούνε άνθρωποι και στον Καναδά ζούνε άνθρωποι. Η Αμερική κάνει πόλεμο με τον Καναδά;»

Νίκος1: «Όχι»

Δ: «Όχι. Η Αμερική κάνει πόλεμο με το Ιράκ. Άρα λοιπόν ο πόλεμος δεν βρίσκεται στην έμφυτη τάση του ανθρώπου αλλά κρύβεται πού;»

Νίκος3: «Στο μίσος»

Δ: «Που αλλού;»

Νίκος3: «Στο συμφέρον»

Δ: «Σωστά. Ο άνθρωπος, λοιπόν, κάνει πόλεμο, όχι γιατί υπάρχει ο πόλεμος στη φύση του, αλλά γιατί υπάρχει τι;»

Αναστασία – Άννα – Σοφία: «Συμφέρον»

Δ: «Άρα λοιπόν το επιχείρημα που λέει ότι ο πόλεμος είναι φυσικός, είναι ψεύτικο, εξυπηρετεί τι;»

Αναστασία: «Σενάρια πολεμικά.»

Δ: «Τι άλλο;»

Χάρης: «Εξυπηρετεί το συμφέρον και το κέρδος.»

Δ: «Ωραία. Υπάρχει και ένα άλλο επιχείρημα που λέει ότι η γυναίκα εκ φύσεως δεν μπορεί να κάνει κάποιες δουλειές και ότι η γυναίκα εκ φύσεως πρέπει να εξυπηρετεί έναν συγκεκριμένο ρόλο. Αυτό αποκλείεται να εξυπηρετεί κάποια συμφέροντα;»

Νίκος3: «Όχι. Μπορεί να εξυπηρετεί κάποια εμπορικά συμφέροντα»

Δ: «Πολύ σωστά. Και τα συμφέροντα αυτά θα τα δούμε σε λίγο. Αλλά όπως πίσω από τα επιχειρήματα που δικαιολογούν τον πόλεμο κρύβονται συμφέροντα έτσι και για τα επιχειρήματα που δικαιολογούν τη θέση της γυναίκας κρύβονται...»

Χάρος: «Σιμωφρόντα.»

Τέλος, ας διαβάσουμε ένα άρθρο του 1928, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΝΕΑ ΗΜΕΡΑ και εξηγεί τον λόγο για τον οποίο οι γυναίκες δεν πρέπει να ψηφίζουν στις βουλευτικές εκλογές:

"Ορισμένα τινά Ελληνικά θήλεα ζητούν να δοθή ψήφος εις τας γυναίκας. Σχετικώς με το ίδιον τούτο θέμα διαπρεπέστατος επιστήμων είχεν άλλοτε ανάπτυξη από του βήματος της Βουλής το επιστημονικώς πασίγνωστον, άλλως τε γεγονός ότι παν θήλυ διατελεί εις ανισόρροπο και έξαλλον πνευματικήν κατάστασιν ωρισμένα ημέρας εκάστου μηνός. Επειδή, εν τούτοις, αι ημέραι αύται, δεν συμπίπτουν ως προς όλα τα θήλεα, είναι αδύνατον να ευρεθεί ημέρα πνευματικής ισορροπίας και ψυχικής γαλήνης όλων των θηλέων, ώστε την ευτυχή εκείνη ημέραν να ορίζονται αι εκάστοτε εκλογαί. Η γυναικεία συνεπώς ψήφος είναι πράγμα επικίνδυνον, άρα αποκρουστέον". (Εφημερίδα "Νέα Ημέρα", 20.3.1928)

Ο συντάκτης του παραπάνω άρθρου χρησιμοποιεί την έμμηνο ρύση των γυναικών και την άποψη κάποιου «διαπρεπεστάτου» – αλλά ανώνυμου – επιστήμονα ως επιχειρήματα για να μην ψηφίζουν οι γυναίκες στις εκλογές. Πίσω λοιπόν από το επιχείρημα της φυσικής κατάστασης της γυναίκας προβάλλεται ως εξίσου «φυσικό» και το γεγονός της αδυναμίας τους να προσέλθουν στις κάλπες.

Μιλώντας και γράφοντας, οι άνθρωποι επιτελούν πράξεις. Η φύση των πράξεων αυτών αποκαλύπτεται μέσα από τη λεπτομερή ανάλυση του λόγου τους. Αυτό που

υποστηρίζει η ψυχολογία του λόγου είναι ότι **οι άνθρωποι κατασκευάζουν εκδοχές καθώς προβαίνουν σε πράξεις και αυτές οι πράξεις, μέσα από μια ρητορεία, υπονομεύουν εναλλακτικές εκδοχές.** Για παράδειγμα, ένας άνδρας υποστηρίζει ότι η γυναίκα εκ φύσεως δεν μπορεί να κάνει κάποιες εργασίες και με τον τρόπο αυτό υπονομεύει κάθε άλλο δικαίωμα της γυναίκας για ισότιμη αντιμετώπιση στον χώρο της εργασίας. **Η ψυχολογία του λόγου αναρωτιέται τι πραγματικά κάνουν οι άνθρωποι (και τι πραγματικά πετυχαίνουν) όταν προβαίνουν σε αξιολογικά σχόλια.**

Η ψυχολογία του λόγου υποστηρίζει ότι το αντικείμενο κατασκευάζεται (η γυναίκα μπορεί ή δεν μπορεί να κάνει κάτι), καθώς ο ομιλητής μιλάει και αναπτύσσει επιχειρήματα (η ασθενής φύση της γυναίκας). Άρα, το ενδιαφέρον εστιάζεται στα επιχειρήματα και στον τρόπο με τον οποίο αυτά «κατασκευάζονται» στην καθημερινότητα -όπως στην οικογένεια, στον Τύπο και αλλού-, καθώς και στο πώς οργανώνονται γύρω από τα βασικά κοινωνικά και ιδεολογικά διλήμματα.

Σημειώσεις μαθητών

1.1. Η προσέγγιση του θέματος από την άποψη της Ψυχολογίας του Λόγου

«Με σοκάρει όλο και περισσότερο η απερίσκεπτη και αυτόματη μείωση των ανδρών που αποτελεί σήμερα τέτοιο μέρος της κουλτούρας μας που σχεδόν κανένας δεν δίνει σημασία. [...] Βρέθηκα πρόσφατα σε μια τάξη με μαθητές εννέα ως δέκα ετών, κορίτσια και αγόρια. Η νεαρή δασκάλα έλεγε σε αυτά τα παιδιά ότι αιτία των πολέμων είναι η έμφυτα βίαιη φύση των ανδρών. Μπορούσες να δεις τα κοριτσάκια να φουσκώνουν από αυταρέσκεια και έπαρση ενώ τα αγοράκια κάθονταν εκεί ζαρωμένα, απολογούμενα για την ίδια τους την ύπαρξη, πιστεύοντας ότι αυτό το μοτίβο θα συνεχιστεί σε όλη τη ζωή τους. [...]» Doris Lessing, εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 26/08/2001

Η Lessing, στο προηγούμενο απόσπασμα, αναφέρει την προσωπική της εμπειρία, όταν σε κάποιο μάθημα άκουσε μία δασκάλα να χρησιμοποιεί το επιχειρήμα εκείνο, σύμφωνα με το οποίο, το βασικό αίτιο των πολέμων είναι η έμφυτη βίαιη φύση των ανδρών.

Στο σημερινό μας μάθημα θα μάθουμε να χρησιμοποιούμε την Ψυχολογία του Λόγου (Discursive Psychology) για να προσεγγίσουμε το θέμα του επιχειρήματος, όπως αυτό χρησιμοποιείται μέσα στη σχολική τάξη για να εξηγήσει τις σχέσεις των δύο φύλων.

Σύμφωνα με την ψυχολογία του λόγου (Discursive Psychology), η έμφαση δίνεται στην καθημερινή ζωή, στην κουβέντα, στο λόγο, στις πράξεις των εκπαιδευομένων, όταν προσπαθούν να καταλάβουν τον κοινωνικό κόσμο. Οι τρεις βασικές έννοιες στις οποίες στηρίζεται η θεωρία της ψυχολογίας του λόγου είναι:

1. η «κατασκευή»,

2. η «δράση»
3. και η «ρητορεία».

Με τον όρο «κατασκευή» δίνουμε έμφαση στην καθημερινή συναλλαγή των ανθρώπων, στον λόγο τους και στις πράξεις τους σε σχέση με το κοινωνικό τους περιβάλλον.

Εκείνο που ενδιαφέρει την ψυχολογία του λόγου είναι: **τι είναι αυτό που κάνουν οι άνθρωποι μιλώντας ή γράφοντας; Αυτό που έχει πρωτεύουσα σημασία είναι το πώς οι άνθρωποι κατασκευάζουν εκδοχές του κόσμου καθώς συναλλάσσονται και ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι εκδοχές εδραιώνονται και αποκτούν πραγματικότητα ανεξάρτητη από τον ομιλητή.**

Με τον όρο «δράση» καλύπτεται η στάση των ανθρώπων απέναντι σε ένα θέμα (π.χ. την ισότητα των δύο φύλων, τον ρατσισμό κλπ), ενώ με τον όρο «ρητορεία» περιγράφεται η προσπάθεια των ανθρώπων να «ντύσουν» λεκτικά τη στάση τους απέναντι στις στάσεις που κρατάνε σε θέματα που τους αφορούν (π.χ. ένα επιχείρημα γραπτό ή προφορικό, μία οποιαδήποτε αιτιολόγηση της άποψης που υποστηρίζουν κλπ.). Οι τρεις αυτές έννοιες περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1: Βασικές έννοιες της ψυχολογίας του λόγου:

Έννοιες	Παραδείγματα
Κατασκευ ή	Οι μαθητές και οι μαθήτριες έρχονται σε επαφή με γονείς και κοινωνικό περιβάλλον. Από την επαφή τους αυτή εισπράττουν κάποια ερεθίσματα σχετικά με τις σχέσεις των δύο φύλων, π.χ.: η στάση του πατέρα απέναντι στη μητέρα μέσα στην οικογένεια, τα γυναικεία πρότυπα που προβάλλονται μέσα από μία διαφήμιση, η οπτική της γυναίκας μέσα από μία κινηματογραφική ταινία, η γυναικεία και αντρική

	εικόνα σε ένα περιοδικό ευρείας κυκλοφορίας ή σε ένα λογοτεχνικό βιβλίο κλπ.
Δράση	Από τα προηγούμενα ερεθίσματα καταλήγουν σε κάποιες απόψεις, π.χ.: το σιδέρωμα και το μαγείρεμα είναι γυναικεία ασχολία, το επάγγελμα του νηπιαγωγού είναι γυναικεία δουλειά, η ιατρική ταιριάζει περισσότερο στους άνδρες κλπ.
Ρητορεία	Τα ερεθίσματα (κατασκευές) και οι κατασταλαγμένες απόψεις (δράσεις) χρειάζονται τη ρητορική του επιχειρήματος για να αιτιολογηθούν στη μαθητική σκέψη και με τον τρόπο αυτό παγιώνονται καθώς μετατρέπονται σε γνωστά στερεότυπα, π.χ.: ένα βασικό επιχείρημα που δικαιολογεί την ανισότητα των δύο φύλων είναι το γεγονός ότι η γυναίκα είναι βιολογικά ασθενέστερη από τον άνδρα και για τον λόγο αυτό δεν μπορεί να κάνει κάποιες βαριές δουλειές. Η ρητορική του επιχειρήματος νομιμοποιεί τις διακρίσεις στη μαθητική σκέψη, καθώς μετατρέπει τις ανισότητες από κοινωνικές σε φυσικές.

Ένα παράδειγμα φαίνεται και από την παρακάτω συζήτηση:

Δ: «Υπάρχει μία άποψη που λέει ότι ο άνθρωπος έχει ενιστικά από τη φύση του και τα ένστικτα αυτά είναι βίαια και τον οδηγούν στο να κάνει πόλεμο, άρα είναι φυσικό ο άνθρωπος να κάνει πόλεμο. Πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο ισχύει;»

Αναστασία: «Όχι»

Δ: «Δεν ισχύει, γιατί και στην Αμερική ζούνε άνθρωποι και στον Καναδά ζούνε άνθρωποι. Η Αμερική κάνει πόλεμο με τον Καναδά;»

Νίκος1: «Όχι»

Δ: «Όχι. Η Αμερική κάνει πόλεμο με το Ιράκ. Άρα λοιπόν ο πόλεμος δεν βρίσκεται στην έμφυτη τάση του ανθρώπου αλλά κρύβεται πού;»

Νίκος3: «Στο μίσος»

Δ: «Που αλλού;»

Νίκος3: «Στο συμφέρον»

Δ: «Σωστά. Ο άνθρωπος, λοιπόν, κάνει πόλεμο, όχι γιατί υπάρχει ο πόλεμος στη φύση του, αλλά γιατί υπάρχει τι;»

Αναστασία – Άννα – Σοφία: «Συμφέρον»

Δ: «Άρα λοιπόν το επιχείρημα που λέει ότι ο πόλεμος είναι φυσικός, είναι ψεύτικο, εξυπηρετεί τι;»

Αναστασία: «Σενάρια πολεμικά.»

Δ: «Τι άλλο;»

Χάρης: «Εξυπηρετεί το συμφέρον και το κέρδος.»

Δ: «Ωραία. Υπάρχει και ένα άλλο επιχείρημα που λέει ότι η γυναίκα εκ φύσεως δεν μπορεί να κάνει κάποιες δουλειές και ότι η γυναίκα εκ φύσεως πρέπει να εξυπηρετεί έναν συγκεκριμένο ρόλο. Αυτό αποκλείεται να εξυπηρετεί κάποια συμφέροντα;»

Νίκος3: «Όχι. Μπορεί να εξυπηρετεί κάποια εμπορικά συμφέροντα»

Δ: «Πολύ σωστά. Και τα συμφέροντα αυτά θα τα δούμε σε λίγο. Αλλά όπως πίσω από τα επιχειρήματα που δικαιολογούν τον πόλεμο κρύβονται συμφέροντα έτσι και για τα επιχειρήματα που δικαιολογούν τη θέση της γυναίκας κρύβονται...»

Χάρης: «Συμφέροντα.»

Δ: «Προσέξτε πάλι τις εικόνες: 'Η ανατρεπτική διδασκαλία αποθαρρύνει τις γυναίκες από το να αναλάβουν τους ρόλους που γεννήθηκαν για να υπηρετούν'. Ο ρόλος τον οποίο γεννήθηκαν οι γυναίκες να υπηρετούν είναι στερεότυπος και δεν είναι φυσικός. Είναι ένα επιχείρημα που κρύβει συμφέροντα.

Τέλος, ας διαβάσουμε ένα άρθρο του 1928, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΝΕΑ ΗΜΕΡΑ και εξηγεί τον λόγο για τον οποίο οι γυναίκες δεν πρέπει να ψηφίζουν στις βουλευτικές εκλογές:

"Ορισμένα τινά Ελληνικά θήλα ζητούν να δοθή ψήφος εις τας γυναίκας. Σχετικώς με το ίδιον τούτο θέμα διαπρεπέστατος επιστήμων είχεν άλλοτε ανάπτυξη από του βήματος της Βουλής το επιστημονικώς πασίγνωστον, άλλως τε γεγονός ότι παν θήλυ διατελεί εις ανισόρροπο και έξαλλον πνευματικήν κατάστασιν ωρισμένα ημέρας εκάστου μηνός. Επειδή, εν τούτοις, αι ημέραι αύται, δεν συμπίπτουν ως προς όλα τα θήλα, είναι αδύνατον να ευρεθεί ημέρα πνευματικής ισορροπίας και ψυχικής γαλήνης όλων των θηλέων, ώστε την ευτυχή εκείνη ημέραν να ορίζωνται αι

εκάστοτε εκλογαί. Η γυναικεία συνεπώς ψήφος είναι πράγμα επικίνδυνον, άρα αποκρουστέον". (Εφημερίδα "Νέα Ημέρα", 20.3.1928)

Ο συντάκτης του παραπάνω άρθρου χρησιμοποιεί την έμμηνο ρύση των γυναικών και την άποψη κάποιου «διαπρεπεστάτου» – αλλά ανώνυμου – επιστήμονα ως επιχειρήματα για να μην ψηφίζουν οι γυναίκες στις εκλογές. Πίσω λοιπόν από το επιχείρημα της φυσικής κατάστασης της γυναίκας προβάλλεται ως εξίσου «φυσικό» και το γεγονός της αδυναμίας τους να προσέλθουν στις κάλπες.

Μιλώντας και γράφοντας, οι άνθρωποι επιτελούν πράξεις. Η φύση των πράξεων αυτών αποκαλύπτεται μέσα από τη λεπτομερή ανάλυση του λόγου τους. Αυτό που υποστηρίζει η ψυχολογία του λόγου είναι ότι **οι άνθρωποι κατασκευάζουν εκδοχές καθώς προβαίνουν σε πράξεις και αυτές οι πράξεις, μέσα από μια ρητορεία, υπονομεύουν εναλλακτικές εκδοχές.** Για παράδειγμα, ένας άνδρας υποστηρίζει ότι η γυναίκα εκ φύσεως δεν μπορεί να κάνει κάποιες εργασίες και με τον τρόπο αυτό υπονομεύει κάθε άλλο δικαίωμα της γυναίκας για ισότιμη αντιμετώπιση στον χώρο της εργασίας. **Η ψυχολογία του λόγου αναρωτιέται τι πραγματικά κάνουν οι άνθρωποι (και τι πραγματικά πετυχαίνουν) όταν προβαίνουν σε αξιολογικά σχόλια.**

Η ψυχολογία του λόγου υποστηρίζει ότι το αντικείμενο κατασκευάζεται (η γυναίκα μπορεί ή δεν μπορεί να κάνει κάτι) καθώς ο ομιλητής μιλάει και αναπτύσσει επιχειρήματα (η ασθενής φύση της γυναίκας). Άρα το ενδιαφέρον εστιάζεται στα επιχειρήματα και στον τρόπο με τον οποίο αυτά «κατασκευάζονται» στην καθημερινότητα -όπως στην οικογένεια, στον Τύπο και αλλού-, καθώς και στο πώς

οργανώνονται γύρω από τα βασικά κοινωνικά και ιδεολογικά διλήμματα.

Ατομική Εργασία: Πρόσεξε τις εικόνες και πες την γνώμη σου απαντώντας στις ερωτήσεις.

	
<p>1) Στην εικόνα βλέπεις την ηρωίδα βίντεο-παιχνιδιών Lara Croft. Η Lara Croft δεν είναι πραγματικό άτομο, αλλά δημιούργημα των προγραμματιστών ενός Η/Υ. Γιατί πιστεύεις ότι οι προγραμματιστές έφτιαξαν την Lara Croft με αυτά τα χαρακτηριστικά; (5 μονάδες)</p>	<p>2) Στην εικόνα βλέπεις την τραγουδίστρια Britney Spears. Γιατί πιστεύεις ότι οι υπεύθυνοι ιματισμού και ενδυματολογίας διάλεξαν αυτήν την εμφάνιση για την τραγουδίστρια; (5 μονάδες)</p>

Μελετήστε το απόσπασμα από την εφημερίδα και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

"Ορισμένα τινά Ελληνικά θήλεα ζητούν να δοθή ψήφος εις τας γυναίκας. Σχετικώς με το ίδιον τούτο θέμα διαπρεπέστατος επιστήμων είχεν άλλοτε ανάπτυξη από του βήματος της Βουλής το επιστημονικώς πασίγνωστον, άλλως τε γεγονός ότι παν θήλυ διατελεί εις ανισόρροπο και έξαλλον πνευματικήν κατάστασιν ωρισμένα ημέρας εκάστου μηνός. Επειδή, εν τούτοις, αι ημέραι αύται, δεν συμπίπτουν ως προς όλα τα θήλεα, είναι αδύνατον να ευρεθεί ημέρα πνευματικής ισορροπίας και ψυχικής γαλήνης όλων των θηλέων, ώστε την ευτυχή εκείνη ημέραν να ορίζονται αι εκάστοτε εκλογαί. Η γυναικεία συνεπώς ψήφος είναι πράγμα επικίνδυνον, άρα αποκρουστέον". (Εφημερίδα "Νέα Ημέρα", 20.3.1928)

3) Η ψυχολογία του λόγου χρησιμοποιεί τα εργαλεία κατασκευή – δράση – ρητορεία για να ερμηνεύσει την κοινωνική ζωή του ανθρώπου. Στην κατασκευή, κατασκευάζουμε ένα νοητικό στερεότυπο, στη δράση καταλήγουμε σε κάποιο συμπέρασμα με βάση το στερεότυπο και στη ρητορεία φτιάχνουμε ένα επιχείρημα για να στηρίξουμε το στερεότυπο και το συμπέρασμα που φτιάξαμε. Με βάση τα παραπάνω και με βάση το δημοσίευμα να βρείτε:

3α) **Ποια είναι η κατασκευή** (ποιο είναι το στερεότυπο) που κρύβεται πίσω από το δημοσίευμα (1 μονάδα).

3β) **Ποια είναι η δράση** (ποιο είναι το συμπέρασμα) που βγαίνει από το στερεότυπο του δημοσιεύματος (1 μονάδα).

3γ) **Ποια είναι η ρητορεία** (ποιο είναι το επιχείρημα) που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος (1 μονάδα).

4) Ποια είναι η σκοπιμότητα του επιχειρήματος του αρθρογράφου και ποιο είναι το δικό σας σχόλιο πάνω στο δημοσίευμα (2 μονάδες).

5) Διάβασε εκ νέου τα κείμενα: Του Νεκρού Αδερφού, Της Δέσπωσης, Των Κοντογιανναίων, Της Νύφης που Κακοπάθησε, Αν Ήξευρα Κυράτσα μου, Πάγω, Έρωτος Αποτελέσματα, Προίκα και φτιάξτε έναν κατάλογο με τα χαρακτηριστικά των γυναικείων μορφών (εξωτερικά και εσωτερικά). Μόλις φτιάξεις τον πίνακα να γράψεις σε ένα κείμενο αν πιστεύεις ότι η εικόνα και τα χαρακτηριστικά της γυναίκας (εξωτερικά ή εσωτερικά) που βρήκες είναι από τη φύση δοσμένα (εκ φύσεως) ή κοινωνικά κατασκευασμένα; Ποιο από τα κείμενα που διάβασες είναι πιο κοντά στις σύγχρονες αντιλήψεις για τη γυναίκα; Να αιτιολογήσεις την άποψή σου (5 μονάδες).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

Στάδιο 2ο:

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 1.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 1.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο: [Όταν η "ράφτρα" Ρόζα Παρκς άλλαξε την ιστορία](#) και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Σημειώστε τον τόπο, τον χρόνο του περιστατικού με πρωταγωνίστρια την Ρόζα Παρκς καθώς και το πρόβλημα που αντιμετώπισε η Ρόζα Παρκς.

.....
.....
.....
.....

2. Ποιες ήταν οι συνέπειες της στάσης της Ρόζα Παρκς;

.....
.....
.....
.....

3. Εάν ήσασταν υπέρ της Ρόζας Παρκς, ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....
.....

Ρητορεία:.....
.....

Δράση:.....
.....

4. Εάν ήσασταν εναντίον της Ρόζας Παρκς, ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

5. Ποιοι άνθρωποι θα είχαν **θεσμικό συμφέρον** να είναι υπέρ ή κατά της Ρόζας Παρκς και ποιο θα ήταν το συμφέρον αυτό;

.....

.....

.....

.....

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 2.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 2.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο: «Οι Ελληνίδες στις κάλπες» και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Πότε ψήφισαν για πρώτη φορά οι ελληνίδες σε δημοτικές εκλογές και πότε σε βουλευτικές και κάτω από ποιες προϋποθέσεις;

.....
 .....
 .....

2. Ποιο θεωρείτε ότι είναι το βασικότερο πρόβλημα που αντιμετώπισαν οι Ελληνίδες στην προσπάθειά τους να πετύχουν πολιτική και κοινωνική ισότητα;

.....
 .....
 .....

3. Εάν ήσασταν η Καλλιρρόη Παρρέν ποια θα ήταν η κατασκευή, η δράση και η ρητορεία σας για γυναίκες σαν την Μαρίκα Κοτοπούλη;

Κατασκευή:.....
 .....

Ρητορεία:.....
 .....

Δράση:.....
 .....

4. Εάν ήσασταν η Μαρίκα Κοτοπούλη, ποια θα ήταν η κατασκευή, η δράση και η ρητορεία σας για γυναίκες σαν την Καλλιρρόη Παρρέν;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

5. Ποιοι άνθρωποι θα είχαν **θεσμικό συμφέρον** να είναι υπέρ ή κατά της γυναικείας ψήφου και ποιο θα ήταν το συμφέρον αυτό;

.....

.....

.....

.....

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 3.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 3.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο: «[Ταλιμπάν: «Ήθελε να πάει σχολείο, πυροβολήστε την...»](#)» και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Πότε και που συνέβη το περιστατικό με τη μαθήτριά και για ποιο λόγο την πυροβόλησαν;

.....
 .....
 .....

2. Ποια νομίζετε ότι είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε φονταμενταλιστικά περιβάλλοντα;

.....
 .....
 .....

3. Εάν ήσασταν υπέρ των θέσεων των Ταλιμπάν ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....
 .....

Ρητορεία:.....
 .....

Δράση:.....
 .....

4. Εάν ήσασταν εναντίον των θέσεων των Ταλιμπάν, ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

5. Ποιοι άνθρωποι θα είχαν **θεσμικό συμφέρον** να είναι υπέρ ή κατά των θέσεων των Ταλιμπάν και ποιο θα ήταν το συμφέρον αυτό;

.....

.....

.....

.....

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 4.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 4.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο: «Τη σκότωσε γιατί ήθελε να πάει σχολείο» και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Πότε και που συνέβη το περιστατικό με το νεαρό κορίτσι και για ποιο λόγο το σκότωσε η μάνα της;

.....
.....
.....
.....

2. Διαβάζοντας το κείμενο, ποιες νομίζετε ότι είναι οι αιτίες που οδηγούν στις διακρίσεις εις βάρος των κοριτσιών - γυναικών;

.....
.....
.....
.....

3. Εάν ήσασταν υπέρ της οικογένειας του κοριτσιού ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....
.....

Ρητορεία:.....
.....

Δράση:.....
.....

4. Εάν ήσασταν εναντίον της οικογένειας του κοριτσιού, ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

5. Ποιοι άνθρωποι θα είχαν **θεσμικό συμφέρον** να είναι υπέρ ή κατά της γυναικείας μόρφωσης ή εκπαίδευσης και ποιο θα ήταν το συμφέρον αυτό;

.....

.....

.....

.....

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 5.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 5.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο: «[Η γυναίκα σήμερα: Οι υποχρεώσεις, οι ευθύνες και οι συνέπειες στη ζωή της](#)» και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια είναι τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σύγχρονη γυναίκα;

.....

.....

.....

.....

.....

2. Διαβάζοντας το κείμενο, ποιες νομίζετε ότι είναι οι λύσεις για την καταπολέμηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σήμερα;

.....

.....

.....

.....

3. Εάν ήσασταν υπέρ του συγγραφέα του άρθρου ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

4. Εάν ήσασταν εναντίον του συγγραφέα του άρθρου, ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

5. Ποιοι άνθρωποι θα είχαν **θεσμικό συμφέρον** να είναι υπέρ ή κατά των θέσεων του συγγραφέα του άρθρου και ποιο θα ήταν το συμφέρον αυτό;

.....

.....

.....

.....

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 6.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 6.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο: «Οι σχολές νυφών των Ναζί και η ναζιστική ιδεολογία για τις γυναίκες» και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποιος είναι ο ρόλος των γυναικών σύμφωνα με την Γκέρτροουνγκ Σολτζ - Κλικ;

.....
 .....
 .....

2. Τι πρέπει να κάνει μια γυναίκα σύμφωνα με την ναζιστική ιδεολογία και ποιες ήταν οι συνέπειες για τις γυναίκες που δεν συμμορφώνονταν με τις υποδείξεις των ναζί - φασιστών;

.....
 .....
 .....
 .....

3. Εάν ήσασταν υπέρ της ναζιστικής ιδεολογίας ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....
 .....

Ρητορεία:.....
 .....

Δράση:.....
 .....

4. Εάν ήσασταν εναντίον της ναζιστικής ιδεολογίας, ποια θα ήταν η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση σας;

Κατασκευή:.....

.....

Ρητορεία:.....

.....

Δράση:.....

.....

5. Ποιοι άνθρωποι θα είχαν **θεσμικό συμφέρον** να είναι υπέρ ή κατά της ναζιστικής ιδεολογίας και ποιο θα ήταν το συμφέρον αυτό;

.....

.....

.....

.....

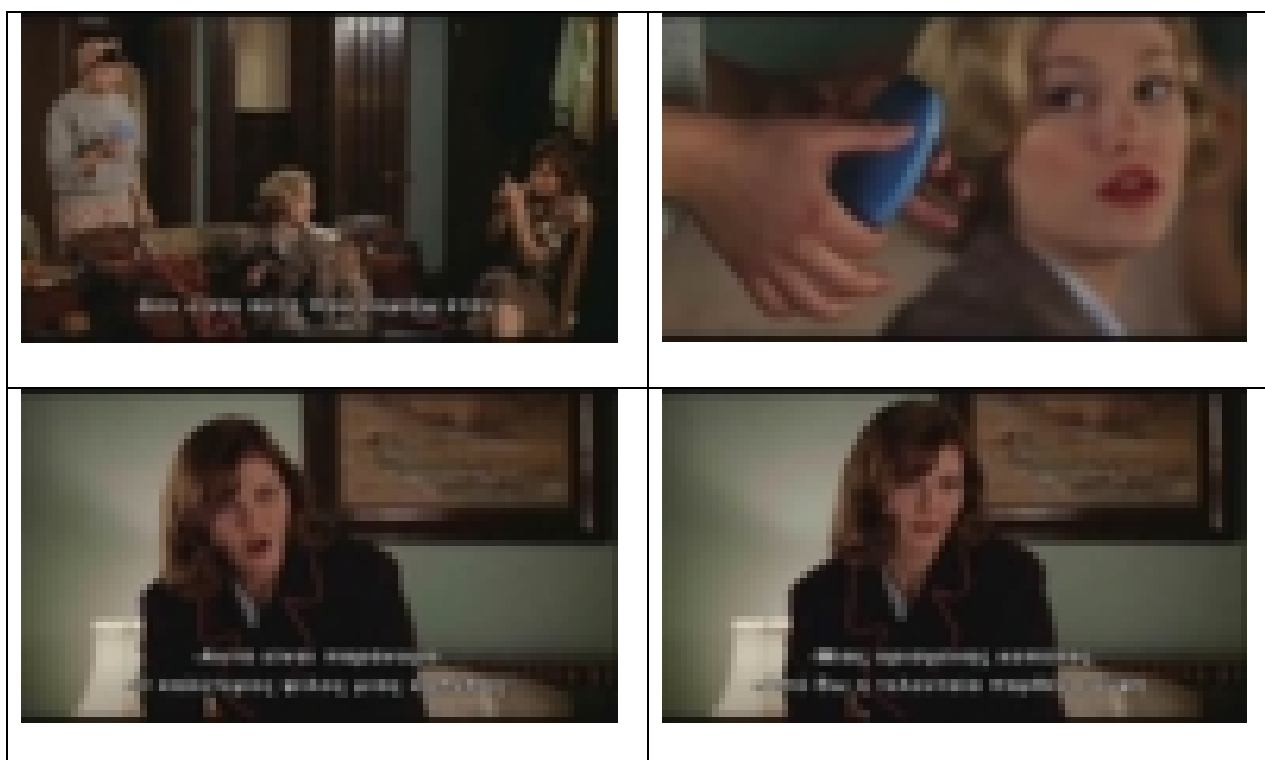

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Στάδιο 3ο

[Απόσπασμα 1](#) – Φύλλο εργασίας 1ης ομάδας: Αντισύλληψη – Έρωτας

Ομάδα Α. Θέμα: Αντισύλληψη – Έρωτας

Ερώτηση 1. Μία κοπέλα φέρνει στο σχολείο μία μέθοδο αντισύλληψης. Μια συμμαθήτριά της αναφέρει τη φράση: «Μιας ορισμένης κοπέλας;». Ποιο είναι το νόημα της φράσης;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 2. «Προσφάτως πληροφορηθήκαμε ότι η νοσοκόμα Αμάντα Άρμστρογκ διανέμει αντισυλληπτικά στα κορίτσια του «Γουέλσλι». Η αποκάλυψη συγκλονίζει ένα κολέγιο με φημισμένη ευπρέπεια [...] Η νοσοκόμα του σχολείου ενθαρρύνει την ελευθεριότητα προμηθεύοντας αντισύλληψη». Ποια είναι η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση της συντάκτριας του άρθρου;

Κατασκευή	Ρητορεία	Δράση

Ερώτηση 3. Στην ταινία μια καθηγήτρια απολύεται. Γιατί νομίζετε ότι συνέβη αυτό; Ποια είναι η άποψή σας;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Απόσπασμα 2 – Φύλλο εργασίας 2ης ομάδας: Η αντιμετώπιση του γάμου – ως θεσμού – από τις ίδιες τις γυναίκες

ΟΜΑΔΑ Β. Θέμα: Η αντιμετώπιση του γάμου – ως θεσμού – από τις ίδιες τις γυναίκες

 Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i> ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	 ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
---	--	---

Ερώτηση 1. Περιγράψτε τα πλεονεκτήματα ενός γάμου, έτσι όπως τα παρουσιάζει η ηρωίδα της ταινίας στο απόσπασμα που παρακολουθήσατε.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

Ερώτηση 2:

Ποια είναι η κατασκευή και ποια η ρητορεία στο προηγούμενο απόσπασμα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Απόσπασμα 3 – Φύλλο εργασίας 3ης ομάδας: Η γυναίκα μέσα από τα μάτια των άλλων - Η Γυναίκα και το διαζύγιο

ΟΜΑΔΑ Γ. Θέμα: Η γυναίκα μέσα από τα μάτια των άλλων - Η Γυναίκα και το διαζύγιο

Ερώτηση 1: Ποιο είναι το πρόβλημα που απασχολεί την ηρωίδα της ταινίας; Τι θα τη συμβούλευες για να ηρεμήσει;

.....
 .....

Ερώτηση 2: Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα κυκλώνοντας την σωστή απάντηση.

<p>Για έναν άντρα που έχει πολλές ερωτικές επιτυχίες στη ζωή του η κοινωνία χρησιμοποιεί την εξής ρητορεία:</p>	<p>Για μία γυναίκα που έχει πολλές ερωτικές επιτυχίες στη ζωή της η κοινωνία χρησιμοποιεί την εξής ρητορεία:</p>	<p>Υπάρχει διαφορά στη ρητορική για τους άντρες και τις γυναίκες; Αν ναι, πού οφείλεται αυτή η διαφορά; Τι κόσμο κατασκευάζει αυτή η διαφορά (ποια είναι η κατασκευή);</p>
<p>✓ «Ο άντρας αυτός είναι έμπειρος»</p>	<p>✓ «Η γυναίκα αυτή είναι έμπειρη»</p>	
<p>✓ «Ο άντρας αυτός είναι ανόητος»</p>	<p>✓ «Η γυναίκα αυτή είναι ανόητη»</p>	
<p>✓ «Ο άντρας αυτός είναι πονηρός»</p>	<p>✓ «Η γυναίκα αυτή είναι πονηρή»</p>	
<p>✓ « Ο άντρας αυτός</p>	<p>✓ «Η γυναίκα αυτή</p>	

	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p>	
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

<i>είναι ανήθικος»</i>	<i>είναι ανήθικη»</i>	
------------------------	-----------------------	--

 <p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	 <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p> <p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p> <p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	 <p>ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
--	---	--

Ερώτηση 3: Ποιες κατασκευές και ποιες ρητορείες κυριαρχούν στο παραπάνω απόσπασμα της ταινίας;

.....

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Απόσπασμα 4 – Φύλλο εργασίας 4ης ομάδας: Οι σχέσεις του ανδρόγυνου πριν και μετά το γάμο

ΟΜΑΔΑ Δ. Θέμα: Οι σχέσεις του ανδρόγυνου πριν και μετά το γάμο

Ερώτηση 1: Μελετήστε το απόσπασμα. Υπάρχει μια διαφορά ανάμεσα στο «φαίνεσθαι» και το «είναι». Μπορείτε να την περιγράψετε;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 2: Ποια είναι η κατασκευή της μητέρας και ποια η ρητορεία της;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 3: Να κυκλώσετε την σωστή απάντηση και να δικαιολογήσετε τις απόψεις σας.

A. Ένα νιόπαντρο ζευγάρι πρέπει να οικοδομεί τη σχέση του πάνω στην:

✓ ειλικρίνεια

✓ συνειδητή αποδοχή της θέσης που έχει ο καθένας στη νέα οικογένεια

✓ ανοχή ο ένας απέναντι στον άλλον

✓ επαγγελματική αποκατάσταση για την ανατροφή των παιδιών που θα έρθουν

B. Μία οικογένεια

✓ πρέπει να επιβάλλει ρόλους ανάμεσα στα μέλη της

✓ πρέπει να καλλιεργεί συνεργατικές σχέσεις

✓ πρέπει να εργάζεται σκληρά για να μη λείπει τίποτε στα παιδιά της

✓ πρέπει να κοιτάζει διαρκώς με αγωνία το μέλλον της για τον φόβο του διαζυγίου

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Απόσπασμα 5 – Φύλλο εργασίας 5ης ομάδας: Η γυναίκα ως επαγγελματίας

ΟΜΑΔΑ Ε. Θέμα: Η γυναίκα ως επαγγελματίας

Ερώτηση 1: Στο παραπάνω απόσπασμα η καθηγήτρια και η μαθήτρια εκφράζουν δύο διαφορετικές απόψεις για τη ζωή, δύο δηλαδή διαφορετικές κατασκευές. Μελετήστε το απόσπασμα της ταινίας και συμπληρώστε τον πίνακα:

	Καθηγήτρια	Μαθήτρια
Κατασκευή		

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Ρητορεία		
Δράση		

Ερώτηση 2: Πως βλέπουν τον κόσμο και πως φαντάζονται το μέλλον τους οι δύο φίλες;

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**

**ΕΣΠΑ
2007-2013**
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Απόσπασμα 6 – Φύλλο εργασίας 6ης ομάδας: Η θέση της γυναίκας είναι «φυσική» ή κατασκευασμένη;

ΟΜΑΔΑ ΣΤ. Θέμα: Η θέση της γυναίκας είναι «φυσική» ή κατασκευασμένη;

 Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i> ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	 ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
---	---	---

Ερώτηση 1: Ποιος είναι ο ρόλος τον οποίο γεννήθηκαν οι γυναίκες για να υπηρετούν; Ποια είναι η κατασκευή, η ρητορεία και η δράση στο παραπάνω απόσπασμα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΟΥΚ ΕΙΜΕΝ.

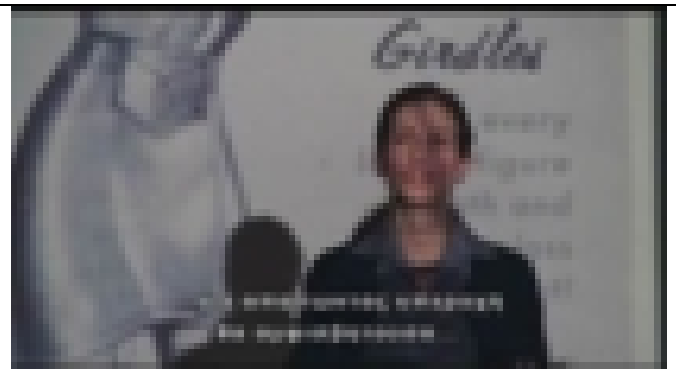
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.

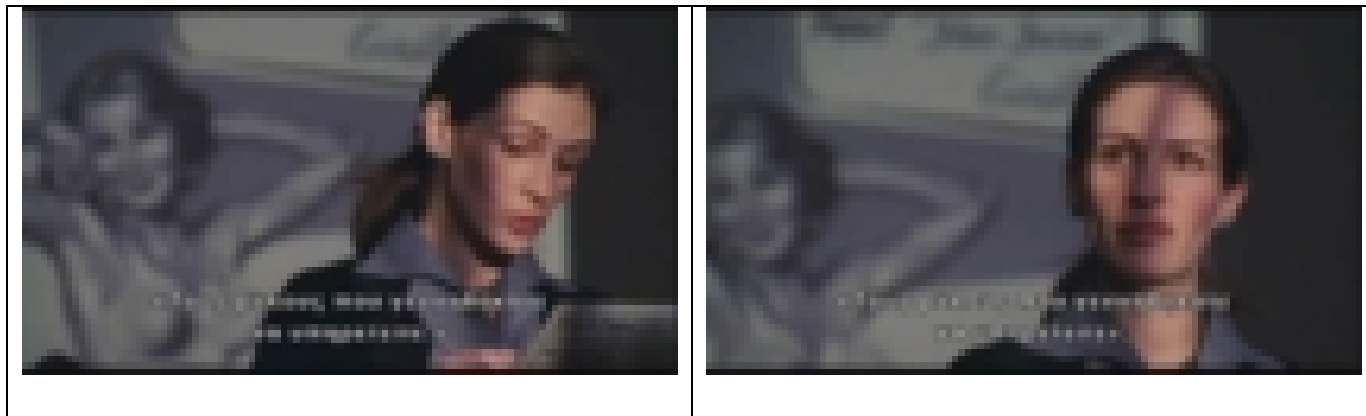
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.

Ερώτηση 2: Για ποιο λόγο εξοργίζεται η καθηγήτρια;

Ερώτηση 3: Προσέξτε τη ρητορεία: «Τους ρόλους που γεννηθήκατε να υπηρετείτε».

Ποια είναι η κατασκευή της ρητορείας αυτής και ποια η σκοπιμότητά της;

Στάδιο 4ο

[Φύλλο εργασίας για μαθητές](#)

Φύλλο εργασίας

Όνοματεπώνυμο:.....

Τμήμα:.....

Ημερομηνία:.....

Παρακολουθήστε το ντοκιμαντέρ του BBC με τίτλο: «Ο αιώνας των λαών, επεισόδιο 22: ‘Το γυναικείο κίνημα’ και απαντήστε σε όλες τις ερωτήσεις». Οι ερωτήσεις 16 – 20 θα απαντηθούν και θα σταλούν σε ηλεκτρονική μορφή στο e-mail του εκπαιδευτικού.

Κωδικός τάξης:

- **Ερώτηση 1. 01:27.** «Για μένα η απελευθέρωση των γυναικών σημαίνει...» Τι σημαίνει για τη νεαρή διαδηλώτρια η απελευθέρωση των γυναικών; Γράψτε την άποψή της στο πλαίσιο που ακολουθεί.
- **Ερώτηση 2. 01:49.** «Ήταν η πιο συναρπαστική μέρα – ήταν η μέρα που το κίνημα των γυναικών έγινε πραγματικά κίνημα.» Για ποια ημερομηνία μιλάει η Τζάκι Σεμπάγιος;
- **Ερώτηση 3. 02:14.** Να συσχετίσετε τον τίτλο του ντοκιμαντέρ «Half the people» (ο μισός κόσμος – ο μισός πληθυσμός) με τις απόψεις του ποιητή Κωστή Παλαμά που θα βρείτε κάνοντας κλικ [εδώ](#) και να γράψετε την απάντησή σας στο παρακάτω πλαίσιο.
- **Ερώτηση 4. 03:04.** Για ποιο θέμα αρχικά αγωνίστηκαν οι πρωτοπόροι του φεμινισμού και τότε το πέτυχαν.
- **Ερώτηση 5. 04:17.** Ποια ήταν τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες στην αρχή του 20ου αιώνα;
- **Ερώτηση 6. 07:14.** Πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο επικρατούσε η αντίληψη ότι η γυναίκα δεν μπορεί να εργαστεί σε σκληρές δουλειές. Το επιχείρημα ήταν ότι οι δουλειές αυτές είναι δύσκολες και μόνο ο άντρας μπορεί να τις κάνει. Κατά τη διάρκεια όμως του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου οι άντρες αναγκάστηκαν να φύγουν στο μέτωπο και οι γυναίκες ανέλαβαν όλες τις δύσκολες και σκληρές δουλειές που έκαναν οι άντρες. (α) Ποιες είναι οι σκέψεις σας στο προηγούμενο επιχείρημα; (β) Με βάση την κρίση αυτή να γράψετε ποια είναι η «κατασκευή», η «δράση» και η «ρητορεία». (γ) Πιστεύετε ότι κρύβεται κάποια σκοπιμότητα πίσω από το επιχείρημα της «δύσκολης αντρικής δουλειάς που δεν μπορούν να κάνουν οι γυναίκες»; (δ) Πιστεύετε ότι οι γυναίκες χρησιμοποιήθηκαν; Γιατί;

- **Ερώτηση 7. 09:27.** Πριν και μετά τον πόλεμο επικρατούσαν δύο διαφορετικές απόψεις για το αν η γυναίκα πρέπει να εργάζεται. Να γράψτε την κατασκευή – δράση – ρητορεία πριν και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Να απαντήσετε, επίσης, για ποιους λόγους τελικά επέτρεψαν στις γυναίκες να εργαστούν;»

<p>ΠΡΙΝ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ</p>	<p>ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ</p>
	
<p>ΠΡΙΝ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ</p>	<p>ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ</p>
	
<p>ΠΡΙΝ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ</p>	<p>ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ</p>
<p>Κατασκευή: Ρητορεία: Δράση:</p>	<p>Κατασκευή: Ρητορεία: Δράση:</p>

- **Ερώτηση 8. 11.36.** Ποιο είναι το στερεότυπο που αναπαρήγαγαν οι ταινίες και οι διαφημίσεις;
- **Ερώτηση 9. 16:03.** Ποιο είναι στο στερεότυπο για τη γυναίκα αεροσυνοδό;
- **Ερώτηση 10. 18: 00.** Με βάση τις απόψεις της Betty Friedman... Επιλέξτε τη σωστή απάντηση από τις παρακάτω περιπτώσεις:

- A. Οι γυναίκες είναι δύσκολο να βρουν μία δουλειά που να αξιοποιεί πλήρως τις δυνατότητές τους.
- B. Γυναίκες και άντρες μπορούν να βρουν την ταυτότητά τους μόνο στη δουλειά που χρησιμοποιεί πλήρως τις δυνατότητές τους.
- Γ. Οι γυναίκες και οι άντρες είναι βαθιά αλλοτριωμένοι όταν η δουλειά χρησιμοποιεί πλήρως τις δυνατότητές τους.
- Δ. Κανένας άντρας και καμία γυναίκα δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την δουλειά τους όταν είναι αλλοτριωμένοι.
- E. Οι γυναίκες μπορούν να βρουν την ταυτότητά τους μόνο στη δουλειά που χρησιμοποιεί πλήρως τις δυνατότητές τους.

- **Ερώτηση 11. 18:40.** Ποια είναι η κατασκευή της Κόλιν Πάουελ;
- **Ερώτηση 12. 19:00.** Σύμφωνα με την Τζακι Σεμπάγιος για τις ανισότητες των δύο φύλων φταίει (επιλέξτε την σωστή απάντηση)
- **Ερώτηση 13. 20:47.** Περιγράψτε σύντομα την πράξη αστικών δικαιωμάτων; Λειτουργήσε για τη Λορίνα Ουικς η συγκεκριμένη πράξη; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;
- **Ερώτηση 14. 27:16.** Γιατί το αντισυλληπτικό χάπι πρόσφερε ένα νέο είδος ελευθερίας;
- **Ερώτηση 15. 30:21.** «Αυτοί που νομίζουν ότι το απελευθερωτικό κίνημα των γυναικών είναι ένα αστείο που απλά νομίζουν ότι συνδέεται με το κάψιμο των στηθόδεσμων και την είσοδό μας στα μπαρ που είναι μόνο για άντρες κάνουν λάθος. Το κίνημα αφορά την ισότιμη πληρωμή και την είσοδό μας στην αγορά εργασίας» Από τη φράση αυτή υπονοούνται δύο διαφορετικά είδη φεμινισμού. Ποια είναι αυτά και σε ποιο από τα δύο αναφέρεται η ομιλήτρια;

Παραγωγή Λόγου – Εργασίες για το σπίτι

16. Στο ντοκιμαντέρ ακούσαμε τον αφηγητή να λέει: «Οι περισσότερες γυναίκες είχαν εγκλωβιστεί στο σπίτι ως σύζυγοι και μητέρες. Και τα εκατομμύρια των γυναικών που ήθελαν να βγουν έξω και να δουλέψουν στις βιομηχανίες και στα εργοστάσια τα θεωρούσαν σαν πηγή φτηνού εργατικού δυναμικού και πληρωνόντουσαν λιγότερο από τους άντρες. Στον υπόλοιπο κόσμο οι γυναίκες θεωρούνταν υποδεέστερες. Δούλευαν στους αγρούς και τους έδιναν τις πιο σκληρές και επαναλαμβανόμενες εργασίες [...]» Μελετήστε τις δύο φωτογραφίες και συζητήστε την εγκυρότητα του επιχειρήματος που λέει ότι οι γυναίκες δεν έχουν τη σωματική δύναμη να κάνουν τις ίδιες δουλειές με τους άντρες. Ποια είναι η άποψή σας στο θέμα; Ποια είναι η σκοπιμότητα του

επιχειρήματος αυτού; Να απαντήσετε λαμβάνοντας υπόψη σας και τις μαρτυρίες – φωτογραφίες από τους συνδέσμους: [Βικιπαίδεια: Οι Γυναίκες της Πίνδου](#), [Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: Οι γυναίκες της Πίνδου](#), [Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων Βρέλλη](#)

17. Γιατί μερικές γυναίκες όπως η Colleen Parro αποφάσισαν να μη στηρίζουν το γυναικείο κίνημα; Πώς θα απαντούσαν στην Colleen Parro οι Jacqui Ceballos, Ginnie Whitehill, "Dusty" Rhodes και η Lorena Weeks, Eirin Elias, Rita Hendrix; Με ποιον τρόπο οι εμπειρίες τους τις ώθησαν να στηρίζουν το γυναικείο κίνημα; Ποια ζητήματα είναι σημαντικά για τις πέντε αυτές γυναίκες και γιατί;

18. Τι πιστεύει ο κόσμος για τον φεμινισμό; Αν ρωτούσατε κάποιον για το «τι είναι φεμινισμός» τι νομίζετε ότι θα σας απαντούσε; (Μπορείτε να ρωτήσετε ενδεικτικά κάποιο φίλο, συγγενή, μέλος της στενής – ευρύτερης οικογένειάς σας.)

19. Υπάρχουν μέρη στην Ελλάδα όπου η διάκριση μεταξύ των φύλων υπάρχει; Πώς μπορούμε να ενισχύσουμε ή να αμφισβητήσουμε τα στερεότυπα των δύο φύλων;

20. Στο ντοκιμαντέρ είδαμε τις ζωές 9 γυναικών (Jackie Seballios, Malud Hanara, Joyce Sweendon, Loreena Weeks, Dusty Rhoads, Mary Scott, Betty Friedmann, Colin Parro, Emmy Corren). Να συμπληρώσετε τον πίνακα και στη συνέχεια διαλέξτε μία από αυτές και με οδηγό τη φαντασία σας καταγράψετε πολύ σύντομα (σε μία – δυο παράγραφους) την προσωπική της περιπέτεια αναφέροντας στοιχεία όπως: (α) πώς ήταν η ζωή της πριν το φεμινιστικό κίνημα, (β) γιατί εντάχθηκε στο κίνημα, (γ) ποια θέματα ήταν πιο σημαντικά γι' αυτήν και (δ) πώς η συμμετοχή στο κίνημα επηρέασε τη ζωή της.

Χρονικό σημείο video	Πρόσωπο Μαρτυρίας	Πρόβλημα που αντιμετώπισε
05:05	Μαλουντ Χανάρα	
09:33 & 21:12	Τζοις Σούντον	
13:48 & 19:47	Λορένα Ουικς	
14:38	Νταστι Ροουντς	
16:35	Μαίρυ Σκοτ	

17:36	Μπετι Φριντμαν (the feminine mystique)	
18:26	Κόλιν Πάρρο	
18:55	Τζάκι Σεμπάγιος	
24:32	Έμμι Κορέν	
26:30	Αιριν Ελίας	
31:00	Ρίτα Χέντριξ	

Ολόκληρο το ντοκιμαντέρ [εδώ](#)

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

-

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι χρήσιμο και ενδιαφέρον για τους μαθητές. Επίσης δίνει στοιχεία ώστε να κατανοήσουν βαθιά τα στερεότυπα των φύλων. Ωστόσο, η κατανόηση από τον διδάσκοντα των νέων άγνωστων όρων απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή καθώς και η ένταξη της θεωρίας της ΨτΛ στο μάθημα της έκθεσης χρειάζεται προσπάθεια. Παρατήρησα ότι, προσωπικά, δυσκολεύτηκα να δείξω τη σχέση της θεωρίας αυτής με την πρακτική της σύνταξης του επιχειρήματος. Το γεγονός αυτό βέβαια δε δυσκόλεψε, όπως παρατήρησα, τους μαθητές του τμήματος οι οποίοι χάρηκαν γιατί το μάθημα της έκθεσης ξέφευγε από το συνηθισμένο. Επίσης οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο 4^ο στάδιο, ακόμη κι αν οι μαθητές δεν παρακολουθήσουν το ντοκιμαντέρ, μπορούν να αξιοποιηθούν εύκολα στο μάθημα της λογοτεχνίας (τα φύλα στη λογοτεχνία)

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δραγώνα, Θ. 2001. *Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και Κοινωνικές Ανισότητες*, τόμος Α, Κοινωνικές Ταυτότητες / Ετερότητες – Κοινωνικές Ανισότητες, Διγλωσσία και Σχολείο, κεφάλαιο 1: «Κοινωνικές Ταυτότητες / Ετερότητες». Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Επιλεγμένη βιβλιογραφία για την Ψυχολογία του Λόγου (Discursive Psychology):

Edeards, D. 2005. Discursive Psychology. In K. L. Fitch & R. E. Sanders (eds.) *Handbook of Language and Social Interaction*, pp 257 – 273, Earlbaum.

Potter, J. 2003. *Discursive Psychology: Between method and paradigm, discourse and society*. London: Sage Publications.

Roden, F. 2001. Becoming Butlerian: On the discursive limits (and potentials) of gender trouble at ten years of age. *International Journal of sexuality and gender studies*, vol. 6, nos. 1/2.

Whetherell, M. & J. Potter. 1992. *Mapping the language of racism: Discourse and the legitimation of exploitation*. New York: Columbia University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«Τα στερεότυπα των δύο φύλων στον κινηματογράφο»

2^Η ΦΑΣΗ Τα προς επεξεργασία κείμενα

1^Ο ΚΕΙΜΕΝΟ –ΟΜΑΔΑ 1^Η

1η Δεκεμβρίου 1955: Όταν η "ράφτρα" Ρόζα Παρκς άλλαξε την ιστορία

ΔΕΥΤΕΡΑ, 01 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014 10:08 Μαριλένα Πλέντη

Αλαμπάμα, βράδυ της 1ης Δεκεμβρίου 1955. Η Ρόζα Παρκς, η 42χρονη μαύρη ράφτρα, επιστρέφοντας με το λεωφορείο απ' τη δουλειά αγγίζει χωρίς να το γνωρίζει την Ιστορία. Θωρακίζεται με το θάρρος του αυτοσεβασμού και της αξιοπρέπειας κι αρνείται να παραχωρήσει τη θέση της σ' έναν λευκό. Η άμεση σύλληψή της κινητοποιεί τους μαύρους της Αλαμπάμας με επικεφαλής τον νεαρό τότε αιδεσιμότατο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ.

«Οι άνθρωποι λένε ότι δεν παραχώρησα την θέση μου γιατί ήμουν κουρασμένη, δεν είναι αλήθεια. Δεν ήμουν σωματικά κουρασμένη ή περισσότερο κουρασμένη από μια συνηθισμένη μέρα. Όχι, η μόνη κούραση ήταν αυτή του να υποχωρώ.» Κάποιοι την γνωρίζουν, οι περισσότεροι όμως ίσως απλά να έχουν ακούσει το όνομά της...

Ρόζα Παρκς, η Αφροαμερικανή ράφτρα που αρνήθηκε να σηκωθεί και να δώσει την θέση της σε ένα λευκό όπως απαιτούσε ο νόμος περί φυλετικού διαχωρισμού στην Αμερική και έτσι, έγινε με μια της κίνηση σύμβολο του αντιρατσιστικού κινήματος στην Αμερική και σύμβολο αντίστασης όλης της Αφροαμερικανικής κοινότητας.

Η Αμερική του ρατσισμού: Η Παρκς μεγάλωσε σε έναν κόσμο διαχωρισμένο, όπου υπήρχε ο κόσμος των λευκών και ο κόσμος των μαύρων. Στον Αμερικανικό Νότο ο νόμος περί φυλετικού διαχωρισμού ήταν φανερός σε όλες τις πτυχές της ζωής, από τα λεωφορεία ως τα τρένα, τα σχολεία και τα μπαρ, οι νόμοι καθόριζαν διαφορετικά καθίσματα, βαγόνια και χώρους εστίασης για τους λευκούς και διαφορετικά για τους μαύρους.

Γεννημένη στις 4 Φεβρουαρίου του 1913 στην Αλαμπάμα η Ρόζα βίωσε από μικρή τον κοινωνικό και τον φυλετικό ρατσισμό. Όταν τα λευκά παιδιά πηγαίνανε στο σχολείο με το λεωφορείο, τα παιδιά των έγχρωμων πηγαίνανε με τα πόδια «*Εβλεπα κάθε μέρα το λεωφορείο να περνά δίπλα μου...αλλά δεν είχα άλλη επιλογή από το να το δεχτώ. Ήταν τότε που πρωτοκατάλαβα ότι υπάρχει ο κόσμος των λευκών και ο κόσμος ο δικός μας*». Η Ρόζα παντρεύτηκε, μετακόμισε στο Μοντογκόμερυ και δούλευε σαν μοδίστρα, ενώ ήταν εθελοντικό μέλος της οργάνωσης NAACP (National Association for the Advancement of Colored People) για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Την **1η Δεκεμβρίου του 1955**, μετά από μια μέρα δουλειάς, η Ρόζα επιβιβάζεται στο λεωφορείο. Στα λεωφορεία του Μοντγκόμερυ οι έγχρωμοι έπρεπε να κάθονται στις πίσω σειρές που προορίζονταν μόνο για αυτούς, ενώ μπορούσαν να κάτσουν και σε κάποιες θέσεις στην μέση από τις οποίες έπρεπε να σηκωθούν αν στο λεωφορείο υπήρχε όρθιος λευκός.

Επιπλέον οι έγχρωμοι ήταν αναγκασμένοι να μπαίνουν από την μπροστινή πόρτα, ώστε να επικυρώνουν το εισιτήριό τους, και έπειτα να κατεβαίνουν και να επιβιβάζονται από την πίσω πόρτα, ώστε να μην περνούν μπροστά από τους λευκούς. *«Την πρώτη φορά που ανέβηκα σε λεωφορείο, μια βροχερή μέρα του 43, ο οδηγός απαίτησε να κατέβω και να μτώ από την πίσω πόρτα. Καθώς έβγαινα μου έπεσε το πορτοφόλι, κοντοστάθηκα στις θέσεις που προορίζονταν για τους λευκούς και τότε ο οδηγός εξοργίστηκε και με κατέβασε».*

Μια στιγμή για την ιστορία: Εκείνη λοιπόν την μέρα του Δεκεμβρίου, η 42χρονη Ρόζα κάθισε στην πρώτη σειρά που προορίζονταν για τους έγχρωμους πολίτες. Όταν το λεωφορείο γέμισε και 4 λευκοί ήταν όρθιοι, ο οδηγός απαίτησε να αδειάσει η πρώτη σειρά που προοριζόταν για τους έγχρωμους. Η Ρόζα ήταν η μόνη που αρνήθηκε να σηκωθεί. *«Γιατί δεν σηκώνεσαι; Δεν νόμιζω ότι πρέπει να σηκωθώ. Αμα δεν σηκωθείς θα αναγκαστώ να φωνάξω την αστυνομία. Τότε να το κάνετε.»* Και ο οδηγός Τζέιμς Μπλέικ, ο ίδιος που το 43 την είχε αφήσει στην βροχή, κάλεσε την αστυνομία όπου και την συνέλαβε.

Μετά την αποφυλάκισή της, στις 5 Δεκεμβρίου, αποφασίστηκε να διεξαχθεί μποϊκοτάζ στα λεωφορεία του Μοντγκόμερυ με επικεφαλής την οργάνωση Montgomery Improvement Association (MIA) και τον άγνωστο μέχρι τότε *Μάρτιν Λούθερ Κινγκ*, πάστορα εκκλησίας της πόλης. Οι περισσότεροι μαύροι της περιοχής το διάστημα αυτό πήγαιναν στις δουλειές τους και γενικότερα μετακινούνταν είτε με ιδιωτικά αυτοκίνητα, είτε με κάρα και ποδήλατα, είτε με τα πόδια. Επίσης οι μαύροι ταξιτζήδες χρέωναν την κούρσα μόλις 10 σεντς, όσο δηλαδή κόστιζε το εισιτήριο στα λεωφορεία. Όταν αυτό έγινε γνωστό, οι αρχές της πόλης αποφάσισαν να επιβάλλονται πρόστιμα σε όσους χρέωναν την κούρσα λιγότερο από 45 σεντς.

Η συνέχιση του μποϊκοτάζ και η μεγάλη συμμετοχή σε αυτό είχε ως συνέπεια και την αύξηση της συμμετοχής λευκών κατοίκων της πόλης, που ήταν αντίθετοι στην κατάργηση του φυλετικού διαχωρισμού ή πλήττονταν οικονομικά από το μποϊκοτάζ, στο *White Citizen's Council*. Άτομα που συμμετείχαν στο μποϊκοτάζ έγιναν πολλές φορές στόχος επιθέσεων. Εμπρηστικές επιθέσεις έγιναν και εναντίον των σπιτιών των Μάρτιν Λούθερ Κινγκ και Ralph Abernathy's αλλά και εναντίον τεσσάρων εκκλησιών της μαύρης κοινότητας του Μοντγκόμερυ.

Κατά τη διάρκεια του μποϊκοτάζ συνελήφθησαν για παρακώληση συγκοινωνιών 156 άτομα μεταξύ των οποίων και ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ. Καταδικάστηκε σε πρόστιμο 500\$ ή φυλάκιση 386 ημερών. Τελικά έμεινε στη φυλακή δύο εβδομάδες. Ύστερα από το μποϊκοτάζ που κράτησε περισσότερο 381 μέρες, και έφερε τις εταιρείες μεταφορών στα όρια της καταστροφής καθώς το 75% αυτών που χρησιμοποιούσαν λεοφορεία ήταν έγχρωμοι, το Νοέμβριο του 1956 το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ κήρυξε αντισυνταγματικό το νόμο για το φυλετικό διαχωρισμό. Ήταν η πρώτη νίκη του κινήματος για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα των έγχρωμων πολιτών στην Αμερική ως την ιστορική ομιλία του Κινγκ «*Έχω ένα όνειρο*» ως την ιστορική νίκη.

2^ο ΚΕΙΜΕΝΟ –ΟΜΑΔΑ 2^Η

Οι Ελληνίδες στις κάλπες

Χρειάστηκαν δεκαετίες έντονων γυναικείων αγώνων για να μπορέσουν οι Ελληνίδες να αποκτήσουν δικαίωμα ψήφου.

Για πρώτη φορά ψήφισαν στις [δημοτικές εκλογές της 11ης Φεβρουαρίου 1934](#). Εκλογικό δικαίωμα δεν δόθηκε σε όλες, αλλά μόνο σε όσες είχαν κλείσει τα 30 χρόνια και διέθεταν τουλάχιστον απολυτήριο Δημοτικού. Στους εκλογικούς καταλόγους της Αθήνας γράφτηκαν μόλις 2.655 κυρίες, από τις οποίες ψήφισαν τελικά μόνο 439. Χαρακτηριστική για το κλίμα της εποχής ήταν η άρνηση της ηθοποιού Μαρίκας Κοτοπούλη να ψηφίσει, λέγοντας μάλιστα πως ψήφο θέλουν μόνο όσες είναι άσχημες και όσες αποφεύγουν να κάνουν παιδιά!

Δήμαρχος Αθηναίων σε αυτές τις εκλογές αναδείχθηκε ο Κώστας Κοτζιάς, γιος του αθηναίου εμπόρου Γεώργιου Κοτζιά, ενός εκ των ιδρυτών του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών. Επί των ημερών του διαμορφώθηκε το Πεδίον του Άρεως.

Σε βουλευτικές εκλογές, οι Ελληνίδες ψήφισαν για πρώτη φορά στις [19 Φεβρουαρίου](#) του 1956. Ήταν η απαρχή της εφαρμογής στην πράξη της καθολικής ψηφοφορίας, που είχε κατοχυρωθεί ήδη στο Σύνταγμα του 1864, με την αναγνώριση της ιδιότητας του πολίτη στις γυναίκες.

Πέρασε σχεδόν ένας αιώνας μέχρις ότου καταφέρουν οι Ελληνίδες να φτάσουν στην κάλπη, έχοντας κατακτήσει πλήρως το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις βουλευτικές εκλογές του 1956, με τη Λίνα Τσαλδάρη της [ΕΡΕ](#) και τη Βάσω Θανασέκου της «Δημοκρατικής Ένωσης» να εισέρχονται στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Η Λίνα Τσαλδάρη έγινε και η πρώτη γυναίκα - υπουργός, καθώς ανέλαβε το Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας στην κυβέρνηση [Καραμανλή](#). Την ίδια χρονιά εκλέχθηκε και η πρώτη γυναίκα Δήμαρχος, η Μαρία Δεσύλλα, στην Κέρκυρα.

Πρωτεργάτης στον αγώνα για τη συμμετοχή των γυναικών στα πολιτικά πράγματα της χώρας στάθηκε το φεμινιστικό κίνημα. Η Καλλιρρόη Παρρέν, εκδότρια του περιοδικού [Εφημερίς των Κυριών](#), ήταν η πιο σημαντική φωνή έκφρασης αυτών των διεκδικήσεων. Η ισότητα των δυο φύλων και η απαίτηση για τη χορήγηση πολιτικών δικαιωμάτων στις γυναίκες, οδήγησε στη σύσταση πολλών γυναικείων οργανώσεων,

με αποτέλεσμα κατόπιν πιέσεων τους να φτάσουμε στο προεδρικό διάταγμα της [5ης Φεβρουαρίου](#) του 1930 που αναγνώριζε το δικαίωμα του εκλέγειν για τις Ελληνίδες, αλλά μόνο για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές και μόνο για τις εγγράμματες άνω των 30 ετών.

Η πλήρης κατοχύρωση των πολιτικών δικαιωμάτων των γυναικών ψηφίστηκε στις [28 Μαΐου](#) του 1952, χωρίς όμως τελικά να συμμετάσχουν στις εκλογές του Νοεμβρίου, γιατί δεν είχαν ενημερωθεί οι εκλογικοί κατάλογοι. Το 1953, σε επαναληπτική εκλογή στη Θεσσαλονίκη, εξελέγη η πρώτη γυναίκα βουλευτής. Ήταν η [Ελένη Σκούρα](#) («Ελληνικός Συναγερμός»), που μαζί με τη Βιργινία Ζάννα («Κόμμα Φιλελευθέρων»), υπήρξαν οι δυο πρώτες γυναίκες υποψήφιες για το βουλευτικό αξίωμα.

Το γυναικείο κίνημα πέτυχε τη μεγαλύτερη νίκη του, όταν στο Σύνταγμα του 1975 καθιερώθηκε η αρχή της ισότητας των δυο φύλων. Ο αριθμός των γυναικών βουλευτών αυξήθηκε σημαντικά με την πάροδο των χρόνων κι έτσι στη Βουλή του 2004 συμμετέχουν συνολικά 40 γυναίκες. Είναι ο μεγαλύτερος αριθμός μέχρι σήμερα, αλλά αντιστοιχεί μόλις στο 13% του συνόλου των μελών της Βουλής.

Στην Κύπρο, οι γυναίκες ψήφισαν από τις πρώτες εκλογές στη Μεγαλόνησο το 1960. Πρώτη βουλευτής εξελέγη η τουρκοκύπρια Αϊλά Κιαζίμ, ενώ πρώτη Ελληνοκύπρια η Ρήνα Κατσελή, μέλος του «Δημοκρατικού Κόμματος», που εξελέγη το 1981. Η κυρία Κατσελή εμφανίστηκε στην πρώτη συνεδρίαση της Βουλής για να δώσει το νενομισμένο όρκο με τσεμπέρι και κυπριακή ενδυμασία. Σήμερα, στη Βουλή των Αντιπροσώπων υπάρχουν 8 γυναίκες σε σύνολο 56 ελληνοκυπρίων βουλευτών, ποσοστό 14,3%.

ΠΗΓΗ: <http://www.sansimera.gr/articles/8#ixzz3M47ddffZ>

3^ο ΚΕΙΜΕΝΟ - 3^η ΟΜΑΔΑ

Ταλιμπάν: «Ηθελε να πάει σχολείο, πυροβολήστε την...»

Η Πακιστανή Μαλάλα Γιουσουφζάϊ ήταν μόλις 11 ετών όταν διέταξαν να κλείσουν όλα τα σχολεία θηλέων στην περιοχή της

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 09/10/2012 19:52

Η 14χρονη σήμερα Μαλάλα Γιουσουφζάϊ

Μία μόλις 14χρονη ακτιβίστρια, που έκανε δημόσια εκστρατεία υπέρ της εκπαίδευσης των κοριτσιών, δέχθηκε πυρά και τραυματίστηκε, στο κεφάλι, στην κοιλάδα Σουάτ, στο βορειοδυτικό Πακιστάν. Η **Μαλάλα Γιουσουφζάϊ** δέχθηκε την επίθεση καθώς επέστρεφε στο σπίτι από το σχολείο της στην Μινγκόρα, την μεγαλύτερη πόλη της περιοχής.

Είχε γίνει γνωστή το 2009, γράφοντας ένα ημερολόγιο για την ζωή υπό τους Ταλιμπάν, που είχαν καταλάβει την κοιλάδα. Το ημερολόγιο δημοσιεύτηκε από το βρετανικό BBC και προκάλεσε διεθνές ενδιαφέρον.

Εκπρόσωπος των Ταλιμπάν στο Πακιστάν ανέλαβε, στο BBC, την ευθύνη για την επίθεση, επειδή, όπως είπε, η Μαλάλα ήταν υπέρμαχος του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους.

Η επίθεση στην έφηβη ακτιβίστρια έγινε πρώτη είδηση στο Πακιστάν. Η Μαλάλα είναι η πιο γνωστή μαθήτρια στη χώρα. Παρά την ηλικία της, τόλμησε να κάνει ό,τι λίγοι άλλοι: να επικρίνει δημοσίως τους Ταλιμπάν. Λόγω της στάσης της, κέρδισε αναγνώριση και θαυμασμό στο Πακιστάν, και στο εξωτερικό. Έχει εμφανιστεί στην κρατική τηλεόραση, και σε ξένα κανάλια, και έχει μιλήσει για το όνειρό της για ένα Πακιστάν, όπου θα κυριαρχήσει, στο μέλλον, η παιδεία.

Την επίθεση καταδίκασε ο πρωθυπουργός του Πακιστάν **Ρατζά Περβέζ Ασράφ**, ο οποίος έστειλε ελικόπτερο για να μεταφέρει την Μαλάλα σε νοσοκομείο, στην πόλη Πεσαβάρ.

Σύμφωνα με νοσοκομειακές πηγές, έχει διαφύγει τον κίνδυνο. Ένα άλλο κορίτσι, που ήταν μαζί της την ώρα της επίθεσης, τραυματίστηκε επίσης.

Η Μαλάλα ήταν μόλις 11 ετών, όταν άρχισε να γράφει το ημερολόγιό της, δύο χρόνια αφού οι Ταλιμπάν κατέλαβαν την κοιλάδα Σουάτ, και διέταξαν να κλείσουν όλα τα σχολεία θηλέων. Στο ημερολόγιο, το οποίο έγραφε με το ψευδώνυμο Γκουλ Μακάϊ για την υπηρεσία του BBC στη γλώσσα Ουρντού και μεταφράστηκε στην αγγλική, μίλησε για την σκληρή ζωή υπό τους ισλαμιστές Ταλιμπάν. Η πραγματική ταυτότητά

της έγινε γνωστή μετά το 2009, όταν οι Ταλιμπάν εκδιώχθηκαν από την κοιλάδα. Αργότερα τιμήθηκε με εθνικό βραβείο για την γενναιότητά της.

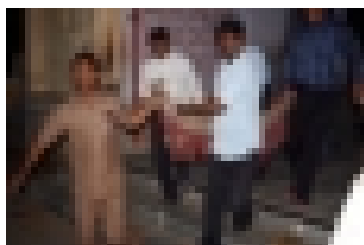
Μια καυστική καταγραφή στο ημερολόγιο μιλάει για την απαγόρευση που επέβαλαν οι Ταλιμπάν στην εκπαίδευση των κοριτσιών. *«Σήμερα ήταν η τελευταία ημέρα του σχολείου μας, και αποφασίσαμε να παίξουμε, για λίγο περισσότερο, στην παιδική χαρά. Πιστεύω ότι το σχολείο θα ξανανοίξει μια μέρα, αλλά την ώρα που έφευγα, το κοίταζα σαν να μην επρόκειτο να ξαναμπώ ποτέ εδώ».*

Νωρίτερα είχε γράψει: *«Είχα ένα τρομακτικό όνειρο χθες, με στρατιωτικά ελικόπτερα και τους Ταλιμπάν. Εχω τέτοια όνειρα από τότε που ξεκίνησε η στρατιωτική επιχείρηση στο Σουάτ. Η μητέρα μου ετοίμασε πρωινό, και έφυγα για το σχολείο. Φοβόμουν να πάω, επειδή οι Ταλιμπάν έχουν βγάλει διαταγή που απαγορεύει σε όλα τα κορίτσια να πηγαίνουν στο σχολείο».*

Από τότε έχει πει ότι θέλει να σπουδάσει νομικά, και να μπει στην πολιτική. *«Ονειρεύτηκα μια χώρα όπου θα υπερισχύσει η παιδεία»*, έγραψε. Ο πατέρας της, δάσκαλος, και όλη η οικογένειά της την στήριξαν από την αρχή, και λένε ότι είναι πολύ υπερήφανοι για την Μαλάλα.

Η ιστορία της Μαλάλα

4^Η ΟΜΑΔΑ – ΚΕΙΜΕΝΟ 4^Ο

<http://www.antenna.gr/news/World/article/163864/ti-skotose-giati-ithele-na-paei-sxoleio>

Δημοσίευση: 14 Αυγούστου 2007 12:13

Τη σκότωσε γιατί ήθελε να πάει σχολείο

Μία δωδεκάχρονη Ινδή ξυλοκοπήθηκε και στη συνέχεια κρεμάστηκε από τη μητέρα της, στη Δυτική Ινδία, επειδή απαιτούσε να πάει σχολείο.

Μία δωδεκάχρονη Ινδή ξυλοκοπήθηκε και στη συνέχεια κρεμάστηκε από τη μητέρα της, σε χωριό στην περιοχή του Τζοντπούρ στην πολιτεία Ρατζαστάν της Δυτικής Ινδίας, επειδή απαιτούσε να πάει στο σχολείο, όπως αναφέρει σε δημοσίευμα της την Τρίτη η εφημερίδα the Hindustan Times.

Τοπικός αστυνομικός δήλωσε στην εφημερίδα ότι "το κορίτσι χτυπήθηκε με ένα πλάστη ζύμης, με αποτέλεσμα να μείνει αναισθητο αλλά τότε η μητέρα, νομίζοντας μέσα στον πανικό της ότι την είχε σκοτώσει, αποφάσισε να το κάνει να μοιάζει με αυτοκτονία και έτσι έδεσε ένα σχοινί γύρω από το λαιμό της και την κρέμασε από το ταβάνι".

Η μητέρα συνελήφθη ενώ ο πατέρας, εργάτης στο επάγγελμα, δήλωσε ότι η οικογένεια δεν μπορούσε να αντέξει οικονομικά να αγοράσει ένα ποδήλατο για να πηγαίνει η κόρη τους στο σχολείο, το οποίο απέχει λίγα χιλιόμετρα.

Σημειώνεται ότι οι γονείς στις αγροτικές περιοχές της Ινδίας προτιμούν να φέρνουν στον κόσμο αγόρια αντί για κορίτσια, διότι θεωρούν ότι στο μέλλον θα κερδίζουν μόνοι τους το ψωμί τους και θα τους φροντίσουν στα γεράματα. Αντιθέτως, τα

κορίτσια αντιμετωπίζονται ως παθητικό για το οποίο οι γονείς πρέπει να πληρώσουν και μεγάλη προίκα για να τα παντρέψουν.

Μάλιστα την Κυριακή, η αστυνομία στην πολιτεία του Ουτάρ Πραντές στα βόρεια της χώρας ανακοίνωσε ότι ένας άνδρας που λαχταρούσε να αποκτήσει γιο, σκότωσε την 11χρονη κόρη του, έκοψε το σώμα της σε κομμάτια και τα πέταξε στη φωτιά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι εκατομμύρια θηλυκά έμβρυα θανατώθηκαν σε παράνομες εκτρώσεις στην Ινδία τα τελευταία είκοσι χρόνια, ενώ η αναλογία ανδρών-γυναικών στην χώρα είναι 1000 προς 933, μία από τις πιο ασύμμετρες στον κόσμο.

5^Η ΟΜΑΔΑ 5^ο ΚΕΙΜΕΝΟ

Η γυναίκα σήμερα: Οι υποχρεώσεις, οι ευθύνες και οι συνέπειες στη ζωή της

Οι γυναίκες στην εποχή μας έχουν να αντιμετωπίσουν όλο και πιο δύσκολες υποχρεώσεις, ευθύνες και προκλήσεις.

Οι υποχρεώσεις που επωμίζονται έχουν επιπτώσεις στην προσωπική, οικογενειακή και επαγγελματική τους ζωή.

Η εργαζόμενη γυναίκα εκτός από τις επαγγελματικές της υποχρεώσεις, είναι υποχρεωμένη να καλύψει τις ανάγκες του σπιτιού, να φροντίσει τα παιδιά της, να ανταποκριθεί στις προσδοκίες του συζύγου της. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που

είναι υποχρεωμένη να μεριμνήσει για τους ηλικιωμένους γονείς ή τα πεθερικά της.

Η σωματική και η ψυχική καταπόνηση της, δεν τελειώνουν μετά το πέρας του ωραρίου στον επαγγελματικό χώρο εργασίας της αλλά συνεχίζονται αδιάκοπα στο σπίτι. Είναι υποχρεωμένη να αντεπεξέλθει με επιτυχία στα πολλαπλά καθήκοντα που καλείται να εκτελέσει.

Είναι γεγονός ότι σήμερα έχει αυξηθεί όσο ποτέ άλλοτε το ποσοστό των γυναικών που εργάζονται. Παράλληλα αυξήθηκε και συνεχίζει να αυξάνεται το ποσοστό των γυναικών που καταλαμβάνουν διευθυντικές θέσεις.

Σωματικό και ψυχικό κόστος στις εργαζόμενες γυναίκες

Η κατάσταση αυτή προκαλεί σημαντικό σωματικό και ψυχικό κόστος στις εργαζόμενες γυναίκες. Το στρες που δημιουργείται οφείλεται στο γεγονός ότι οι απαιτήσεις στις οποίες θα πρέπει να ανταποκριθούν, ξεπερνούν τις δυνατότητες προσαρμογής που μπορούν να έχουν.

Το υπερβολικό στρες που δημιουργείται λόγω των πολλαπλών απασχολήσεων που έχουν οι εργαζόμενες γυναίκες, είναι δυνατόν να δημιουργήσει τα ίδια ή και περισσότερα προβλήματα υγείας από τα οποία πλήττονται και οι άνδρες.

Η υψηλή πίεση, η καρδιακή προσβολή και το στρες

Η υψηλή πίεση και η καρδιακή προσβολή είναι μεταξύ των σημαντικότερων κινδύνων που τις απειλούν κάτω από αυτές τις συνθήκες.

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι ορμόνες του στρες παραμένουν ψηλές στη γυναίκα και μετά το πέρας της εργασίας της, σε αντίθεση με αυτό που παρατηρείται στους άνδρες στους οποίους οι ορμόνες του στρες μειώνονται μετά την εργασία τους. Ανάλογο

φαινόμενο έχει παρατηρηθεί και για την αρτηριακή πίεση η οποία παραμένει ψηλή στις γυναίκες μετά το πέρας της εργασίας.

Οι πιο πάνω παράγοντες επιδεινώνουν γενικά την υγεία των γυναικών. Όταν επιπλέον οι απαιτήσεις από την εργαζόμενη γυναίκα είναι μεγάλες, όταν ο χρόνος είναι περιορισμένος και όταν η ίδια νιώθει ότι τα πράγματα ξεφεύγουν από τον έλεγχό της, τότε η κατάσταση της υγείας της μπορεί να επιδεινωθεί.

Υπάρχουν και άλλοι επιβαρυντικοί παράγοντες που μπορούν να επιδεινώνουν την κατάσταση της υγείας της γυναίκας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η έλλειψη υποστήριξης από τους συναδέλφους της, από τους προϊσταμένους της, από την οικογένεια της και από την κοινωνία.

Όταν οι γυναίκες βρίσκονται σε θέσεις από τις οποίες μπορούν να εξασκήσουν τις ικανότητες τους και να λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, τότε αυτό επενεργεί θετικά στο ψυχικό τους κόσμο, μειώνει το στρες και έχει θετικά αποτελέσματα για την υγεία τους.

Με βάση τις πιο πάνω σημαντικές διαπιστώσεις, τίθεται εύλογα το ερώτημα για το τι πρέπει να γίνει για την καταπολέμηση των προβλημάτων αυτών στις γυναίκες.

Η κοινωνία και η πολιτεία

Η κοινωνία και η πολιτεία, πρέπει να δώσουν περισσότερη προσοχή και σημασία στην επίλυση των προβλημάτων της γυναίκας. Ο ρόλος στην ανατροφή των παιδιών, στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και γενικότερα του ψυχικού τους κόσμου, έχει ανυπολόγιστη αξία για την κοινωνία.

Επιπρόσθετα, η γυναίκα είναι ο θεμέλιος λίθος της οικογένειας. Εάν η ψυχική και η σωματική της κατάσταση φτάνουν στα όρια της αντοχής λόγω των υποχρεώσεων της, οι συνέπειες για το σύνολο της οικογένειας μπορεί να είναι σοβαρές.

Τα μέτρα από τους εργοδότες

Τα μέτρα από τους εργοδότες, θα μπορούσαν να είναι καρποφόρα για τη γυναίκα, την οικογένεια της αλλά και για τους ίδιους. Βοηθώντας τη γυναίκα να καταλαβαίνει και να αντιμετωπίζει καλύτερα τις πολλαπλές προκλήσεις που έχει μπροστά της, επιτυγχάνεται βελτίωση της δικής της ζωής αλλά και της απόδοσης της με θετικές προεκτάσεις για την κερδοφορία και προσφορά του οργανισμού που την εργοδοτεί.

Οι εργοδότες θα μπορούσαν να μεριμνήσουν για τη διοργάνωση μαθημάτων για την αντιμετώπιση του στρες. Υπάρχουν τεχνικές αυτοελέγχου που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο εκπαίδευσης για τις εργαζόμενες γυναίκες όπως για παράδειγμα οι τεχνικές χαλάρωσης, διαλογισμού, επεξεργασίας της συμπεριφοράς και άλλες. Σε ορισμένες περιπτώσεις η ψυχοθεραπεία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη.

Εκτός από τις παρεμβάσεις που έχουν σαν στόχο τα ιδιαίτερα προβλήματα της κάθε εργαζόμενης γυναίκας, είναι επίσης πολύ χρήσιμο να μελετηθεί κατά πόσο ορισμένες άλλες αλλαγές που αφορούν για παράδειγμα, το θεσμό του ελαστικού ωραρίου ή περισσότερης αυτονομίας στην εργασία, θα μπορούσαν να βοηθήσουν αποτελεσματικά τη γυναίκα

Οι παρεμβάσεις αυτού του τύπου από τον εργοδότη μακροπρόθεσμα θα βοηθήσουν και τον ίδιο. Διότι η βελτίωση της ψυχικής και σωματικής υγείας των υπάλληλων του, θα αυξήσουν την παραγωγικότητα και θα μειώσουν και τις απουσίες για διάφορους λόγους από την εργασία.

6^η ΟΜΑΔΑ – 6^ο ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι σχολές νυφών των Ναζί & η ναζιστική ιδεολογία για τις γυναίκες

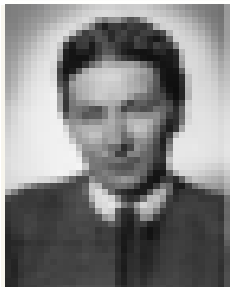
08:10 | 06 Οκτ. 2013

Τελευταία ανανέωση 13:39 | 07 Οκτ. 2013

«Πιάστε τηγάνι, φαράσι και σκούπα και παντρευτείτε έναν άνδρα». Αυτή η φράση θα μπορούσε να είχε γραφεί σε ένα συντηρητικό blog παραδοσιακών «μαμάδων» και θα κατακρινόταν από τις φεμινίστριες στο διαδίκτυο. Στην πραγματικότητα πρόκειται για μία από τις «Εννέα Εντολές για τον Αγώνα των Εργατών», του ηγετικού στελέχους των Ναζί, **Χέρμαν Γκέρινγκ**, οι οποίες δημοσιεύθηκαν και προωθήθηκαν σε όλη τη Γερμανία το 1934.

Πρόκειται για ένα βιβλίο κανόνων (βρίσκεται στα ράφια του Ομοσπονδιακού Αρχείου της Γερμανίας) για την Reichsbräuteschule ή τη Σχολή Νυφών του Ράιχ, που συστάθηκε από τους Ναζί «για να φτιάξουν νοικοκυρές από τις γυναίκες γραφείου».

Το 1935, η **Γκέρτρουντ Σσολτζ-Κλινκ**, η γυναίκα που κατείχε την πιο υψηλόβαθμη θέση στο Τρίτο Ράιχ, συνιστούσε στις γυναίκες να αναλάβουν τον ρόλο τους: «Οι γυναίκες πρέπει να είναι οι πνευματικοί φροντιστές και οι κρυφές βασίλισσες του λαού μας, που έχουν κληθεί από τη μοίρα για αυτό τον ειδικό σκοπό!».

Η Γκέρντροντ Σσολτζ-Κλινκ

Το 1936, ο **Χάινριχ Χίμλερ** σε συνεργασία με την Σσολτζ-Κλινκ, εξέδωσε διάταγμα απαιτώντας από τις γυναίκες που ήταν αρραβωνιασμένες με μέλη της Σουτςστάφφελ-δηλαδή των Ες-Ες που είχαν ήδη εξελιχθεί σε μια από τις μεγαλύτερες παραστρατιωτικές οργανώσεις της εποχής- να παρακολουθήσουν τα μαθήματα. Αυτό σήμαινε ρητή αφοσίωση στον Φύρερ και στον σκοπό του πάνω απ' όλα. «*Η γυναίκα είναι ένας μικρότερος κόσμος (σ.σ. κοινωνία, με την έννοια ίσως της οικογένειας)*», είχε πει ο Χίτλερ σε μία συνάντηση του κόμματός του στη Νυρεμβέργη, κατά τη διάρκεια ομιλίας του στην Εθνικοσοσιαλιστική Λίγκα Γυναικών. «*Όμως τι θα γινόταν με τον μεγαλύτερο κόσμο (κοινωνία), αν δεν υπήρχε κανείς να φροντίσει για τον μικρότερο; Πώς θα μπορούσε να επιβιώσει ο μεγαλύτερος κόσμος αν δεν υπήρχε κανείς να κάνει τη φροντίδα του μικρότερου κόσμου τον σκοπό της ζωής τους;*»

Για την εκπαίδευση των γυναικών στη μικρότερη, όπως θεωρείτο, σφαίρα δράσης τους, χτίστηκε το 1937 μία βίλα στο νησί Schwanenwerder, στη λίμνη Βάνζεε του

Βερολίνου. Σε αυτή την προσομοίωση νοικοκυριού, οι νέες γυναίκες –πολλές από αυτές έφηβες- θα ζούσαν σε ομάδες των είκοσι, περνώντας έξι εβδομάδες «κατά προτίμηση δύο εβδομάδες πριν από τον γάμο τους, ώστε να επανέλθουν σωματικά και πνευματικά, να ξεχάσουν τις καθημερινές έγνοιες που σχετίζονται με τα έως τώρα επαγγέλματά τους, να βρουν τον τρόπο να νιώσουν χαρά για τη νέα τους ζωή ως σύζυγοι».

Η Σσολτζ-Κλινκ βέβαια απέκλειε κάθε γυναίκα με εβραϊκή ή ρομά καταγωγή, με φυσική αναπηρία ή ψυχική ασθένεια, από το να λάβει μέρος. Το μάθημα κόστιζε 135 μάρκα του Ράιχ (περίπου 625 δολάρια σήμερα) και κάλυπτε τα πάντα, από τα ψώνια και το μαγείρεμα μέχρι την κηπουρική και τις κοινωνικές συζητήσεις, καθώς και από τη διακόσμηση του σπιτιού ως τα υποδήματα, τα σιλέτα κ.α.

Όμως, η δεξιότεχνία στο νοικοκυριό και τις μαγειρικές τέχνες δεν ήταν ο βασικός σκοπός του «σχολείου» αυτού για τις νέες των Ναζί. Είχε ως στόχο να εκπαιδεύσει τις γυναίκες αυτές στο ναζιστικό δόγμα, οι οποίες στο πλαίσιο του *Νόμου για την*

Ενθάρρυνση του Γάμου, ουσιαστικά θα δελεάζονταν ή θα δωροδοκούνταν ώστε να παράγουν μωρά. Τα μαθήματα αυτά επέμεναν οι γυναίκες «να αποκτήσουν ειδική γνώση της ράτσας και της γενετικής» και πως μόνον όταν μία γυναίκα έχει αποκτήσει αυτή τη γνώση θα μπορούσε να κερδίσει πιστοποιητικά επιτευγμάτων (τα οποία επίσης βρίσκονται στο ομοσπονδιακό αρχείο της Γερμανίας).

Στις γυναίκες που δεν θα συμμορφώνονταν όχι μόνο δεν τους δινόταν το σχετικό πιστοποιητικό αλλά τους απαγορευόταν επίσης να παντρευτούν. Τα μαθήματα περιελάμβαναν επίσης τη δέσμευση των γυναικών μέχρι θανάτου στο ναζιστικό δόγμα όπως και τη δήλωση πίστης στον Φύρερ, που τοποθετούταν πάνω από τη θρησκευτική πίστη. Οι γάμοι έπρεπε να είναι νέο-παγανιστικές τελετές στις οποίες χοροστατούσαν μέλη του κόμματος και δεν γίνονταν σε εκκλησίες από κληρικούς. Τα παιδιά, δε, έπρεπε να μεγαλώσουν προσκυνώντας τον Χίτλερ και όχι τον Ιησού Χριστό.

Μέχρι το 1940 υπήρχαν στο Βερολίνο τουλάχιστον εννέα σχολές νυφών (Reichsbräuteschule) και περισσότερες ιδρύονταν σε ολόκληρη τη χώρα, ενώ πλέον δέχονταν όχι μόνο τις μέλουσες συζύγους των Ες-Ες αλλά και όσες γυναίκες ήταν «φυλετικά κατάλληλες», δηλαδή ανώτερες κατά τη ναζιστική ιδεολογία. Στη διάρκεια του πολέμου προέκυψαν ελλείψεις στο εργατικό δυναμικό –ακόμη και αν ληφθεί υπόψη η ναζιστική καταναγκαστική εργασία- και ο Χίτλερ αναγκάστηκε να επιτρέψει σε περισσότερες γυναίκες να δουλέψουν. Πάντως υπάρχουν ενδείξεις σύμφωνα με ιστορικούς πως οι σχολές νυφών συνέχισαν να λειτουργούν ως τον Μάιο του 1944.

Σύμφωνα με τη ναζιστική ιδεολογία, οι γυναίκες ανήκαν στην οικιακή σφαίρα, στη σφαίρα του σπιτιού. Αποκλείονταν από την ενασχόληση με την ιατρική, τον νόμο και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Το ναζιστικό κόμμα απένειμε μάλιστα τον λεγόμενο «Σταυρό Τιμής της Γερμανίδας μητέρας», βραβείο που φοριόταν στον λαιμό. Ο χάλκινος σταυρός δινόταν σε «νόμιμες» μητέρες τεσσάρων ή πέντε παιδιών, ο αργυρός σε αυτές με έξι ή επτά και ο χρυσός στις μητέρες με οκτώ ή περισσότερα παιδιά.

Οι Ναζί χρησιμοποιούσαν ουσιαστικά τις γυναίκες -ακόμη και τις δικές τους- ως εργαλεία, μηχανές αναπαραγωγής «Αρίων». Επιβραβεύονταν για την γενετική και όχι για την πνευματική τους ικανότητα, καθώς και για την προπαγάνδισή του ναζιστικού δόγματος στα παιδιά τους, τους επίγονους της υποτιθέμενης ανώτερης φυλής. Ο λόγος που δεν θεωρούταν, ανοιχτά, κατώτερα όντα και δεν οδηγήθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν η χρηστική τους λειτουργία και ούτε καν το συνανήκειν με τους άνδρες στην «άρια φυλή».

Πηγή: Newyorker.com

Απόδοση: Κατρίν Αλαμάνου-TvxS